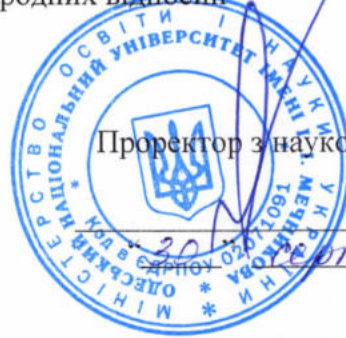

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра міжнародних відносин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

(Майя НІКОЛАЄВА)

20 вересня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Історія міжнародних відносин»

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)

Галузь знань: 29 – Міжнародні відносини

Спеціальність: 291 – Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
(код і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма: Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

(назва ОПП/ОНП)

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія міжнародних відносин». – Одеса: ОНУ, 2024.
– 55 с.

Розробники: д. політ. н., професор Коваль Ігор Миколайович; к.і.н., доцент Покась Михайло Сергійович; к. політ. н., доцент Майстренко Юлія Іванівна.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародних відносин
Протокол № 1 від. “28” серпня 2024 р.
Завідувач кафедри (Ольга БРУСИЛОВСЬКА)

Погоджено із гарантом ОПП Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
 (Юлія МАЙСТРЕНКО)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету міжнародних відносин,
політології та соціології

Протокол № 1 від. “30” серпня 2024 р.
Голова НМК (Олег ХОРОШИЛОВ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин
Протокол №   від. “   ”   20   р.
Завідувач кафедри   (Ольга БРУСИЛОВСЬКА)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин
Протокол №   від. “   ”   20   р.
Завідувач кафедри   (Ольга БРУСИЛОВСЬКА)

**1. Опис навчальної дисципліни
«Історія міжнародних відносин» (4-й семестр)**

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>29 міжнародні відносини</u> (шифр і назва)	Обов'язкова	
	Спеціальність <u>291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії</u> (шифр і назва)		
Змістових модулів – 4		Рік підготовки:	
		2-й	-й
		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		4-й	-й
	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		_20_ год.	год.
		Практичні, семінарські	
		_16_ год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		_54_ год.	год.
залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу - розгляд основних тенденцій в процесі складання першої системи міждержавних відносин, формування системи "великі — залежні держави", складення перших норм міжнародного права, виникнення мистецтва дипломатії. Період закінчується формуванням першої системи міжнародних відносин (Вестфальської).

Завдання курсу полягають у вивченні здобувачами: основних категоріальних елементів історії теорії міжнародних відносин, набуття навичок зі сприйняття та наукового аналізу світових подій з точки зору взаємодії внутрішньо- та зовнішньополітичних процесів за участю основних акторів міжнародних відносин, поглиблюють своє розуміння подальшої сфери спеціалізації. Вивчення і засвоєння здобувачами зазначеного предмету сприятиме усвідомленню розвитку світової політики в рамках міждисциплінарного аналізу та наукових підходів, сформованих в рамках різних історіографічних шкіл.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей:**

ЗК04. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК08. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК02. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК09. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку /країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

Очікувані результати навчання.

- Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин. (РН01)

- Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньої політичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору (РН13).

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Міждержавні відносини Стародавнього Сходу та Греції.

Тема 1. Міждержавні відносини на Давньому Сході (сер. III тис. до н.е. - I ст. н.е.).

Головні фактори, що визначають міждержавні відносини в Давній Месопотамії (сер. III – кінець II тис. до н.е.). Держава Саргона Аккадського - перша велика держава в Азії, засоби її зовнішньої політики. «Великі держави» (Єгипет, Вавилон, Мітанні, Хетська держава) у сер. II тис. до н.е. Складення системи великих та залежних держав. Особливості зовнішньої політики та дипломатії Давнього Єгипту, відносин «центр - провінції». Агресія хетів у сер. II тис. до н.е. та засоби дипломатичної боротьби; особливості хетських договорів. Зміцнення Ассирії в I тис. до н.е.; основні напрями її зовнішньої політики. Формування антиассирійських союзів. Нові риси у асиміляційній політиці Тіглатпаласара III. Розквіт Ассирії за часів Саргона II, становлення асирійської дипломатії, її нові риси.

Тема 2. Міждержавні відносини в Давній Індії та Китаї.

Особливості «політичної літератури» Давньої Індії. Давній Китай: система «серединна держава - варварська периферія». Мо Ді та Конфуцій про мистецтво дипломатії. Формування системи найсильніших держав та боротьба між ними. Зовнішня політика імперії Цинь та Хань. Зміни в характері відносин з іноземними державами за часів Молодшої Хань.

Тема 3. Складання системи міждержавних відносин в античній Греції.

Причини грецької колонізації, її основні форми та напрями. Місце колонізації у виникненні феномена грецької цивілізації як першої західної цивілізації. Особливості грецької присутності на Близького Сходу, в Східному Середземномор'ї, Єгипті, Ассирії та Вавилоні. Релігійні та культурні впливи східних країн на Грецію.

Тема 4. Міждержавні відносини у класичній Греції (V - IV ст. до н.е.).

Складення та розквіт перської держави Ахеменідів (VI - V ст. до н.е.). Грецькі поліси в V ст. до н.е.: особливості розвитку та відносин. Греко-перські війни: причини, основні етапи. Зростання протиріч між Афінами та Спартою. Створення Афінської архе (454). Калліїв мир. Причини перемоги грецьких держав над персами. Наслідки греко-перських війн.

Тема 5. Боротьба Афін і Спарти в другій половині V - першій половині IV ст. до н.е.

Характеристика Афінської архе та Пелопоннеського союзу як перших великих воєнно-політичних союзів давнього світу. Зовнішня політика Афін при Периклі (495-429). Пелопоннеська війна (431-404): причини та привід. Політика Афін щодо союзників, Нікіїв мир. Другий період Пелопоннеської війни (415-404): Сицилійська експедиція (415-413). Декелейська війна. Союз Спарти з персами (412). Алквіад, його роль в війнах та дипломатії. Причини та наслідки поразки Афін в Пелопоннеській війні. Гегемонія Спарти в Греції (404-379) та її боротьба з персами. Анталкідів мир (387). Гегемонія Фів в Греції (379-355). Створення Беотійського союзу (379). Створення Другого Афінського морського союзу (378). Війни коаліції проти Спарти. Розвал Пелопоннеського союзу (371). Боротьба та взаємне ослаблення Фів та Спарти в 60-ті рр. IV ст. до н.е. Союзницька війна проти Афін (357-355). Друга Священна війна в Греції (355-346): антифіванська коаліція Афін, Спарти, Фокіди. Союз Фів з Македонією. Філократів мир (346) Фів з Афінами, його наслідки.

Змістовий модуль 2. Міжнародні відносини в Давній Греції та Римі в IV ст. до н.е. - IV ст. н.е.

Тема 6. Держава Олександра Македонського: особливості створення та управління.

Піднесення Македонії в V ст. до н.е., її участь в грецькій політиці. Зовнішня політика Філіпа II (350-336). Вхідження Македонії до грецького релігійного союзу після Філократова мира (346). «Філіппіки» Демосфена. Третя Священна війна в Греції (339-333) та перемога Олександра Македонського при Херонеї (338). Корінфський конгрес (338/337). Розпуск

Афінського морського союзу та початок гегемонії Македонії в Елладі. Початок підготовки до походу союзників проти Персії (336). Політика Олександра Македонського в Греції та Фракії. Підготовка та початок Східного походу. Перший період Східного походу (334-333): звільнення малоазійських греків від перського гноблення. Другий період Східного походу (332-330): помста персам. Єгипет: створення ідейної основи майбутньої універсальної монархії. Третій період Східного походу (330-323): крах перської держави та перетворення Олександра Македонського на наступника Ахеменідів. Політика Олександра щодо перських сатрапій та її результати. Загибель Олександра та початок розпаду його держави. Боротьба діадохів за владу. Створення елліністичних держав Селевкідів, Єгипта Птолемея I Сотера, Македонії Антипатра та інших. Наслідки створення світової держави Олександра Македонського.

Тема 7. Міжнародні відносини елліністичних держав.

Характер та засоби зовнішньої політики елліністичних держав. Розташування сил на міжнародній арені в 80-ті роки II ст. до н.е. Нові фактори в міжнародних відносинах. Перша Сірійська війна (276-272). Боротьба за Лісімахову спадщину Селевкідів та Єгипту. Перемога Антиоха I. Походи Пірра Епірського (274-272): кінець ідеї світової монархії. Посилення тиску Македонії в Греції. Формування антимакедонської коаліції, Хрмонідова війна (268-261). Союз грецьких полісів з Єгиптом та Епіром. Союз Македонії та Селевкідів. Поразка Антиоха II. Друга Сірійська війна (260-255). Боротьба Македонії з Єгиптом на морі. Перемоги Селевкідів над Єгиптом. Боротьба єгипетської та македонської дипломатії в Греції в 50-ті рр. Зростання могутності Ахейського союзу під проводом Арата. Третя (Сірійська війна (246-242). Перетворення Єгипту на наймогутнішу елліністичну державу. Боротьба Ахейського союзу з Македонією. Позиції грецьких полісів. Зміни в міжнародних відносинах кінця III ст. до н.е. Ослаблення Єгипту та Ахейського союзу. Посилення Македонії та держави Селевкідів. Поява нових сильних держав на Заході (Рим) та на Сході (Парфія). Парфія та загибель елліністичної системи міжнародних відносин. Перетворення Парфії на світову державу при Мітрідаті I (171-138). Початок протистояння Парфії і Риму на початку I ст. до н.е.

Тема 8. Особливості зовнішньої політики Римської республіки (VIII - I ст. до н.е.).

Основні напрямки зовнішньої політики Риму в епоху Ранньої республіки (V-IV ст. до н.е.). Причини боротьби Риму та Карфагену. Пунічні війни: причини, перебіг, наслідки. Початок римської агресії на Сході. Македонські війни та політика Риму. Зміни в політиці Риму в сер. II ст. до н.е. Югуртінська війна (111-105). Військова реформа Гая Марія. Боротьба Риму з Мітрідатом V Євпатором. Перетворення Риму на наступника діадохів та епігонів. Початок еллінізації Риму. Галльські війни Гая Юлія Цезаря (58-56) та перший «розділ світу» першим тріумвіратом.

Тема 9. Римська імперія - становлення, розквіт, падіння.

Зовнішньополітичні причини перетворення Риму з Республіки на Імперію. «Розділ світу» другим тріумвіратом. Причини переходу Риму від активної зовнішньої політики до оборони на початку I ст. до н.е. Нові фактори в міжнародних відносинах. Основні напрямки зовнішньої політики Ранньої Римської імперії (I-II ст. н.е.). Військові реформи Адріана (117-138). Протистояння Риму та Парфії. Зовнішньополітичні причини занепаду та загибелі Пізньої Римської імперії. Варваризація Риму при Костянтині Великому (312-337). Розділ Риму на Східну та Західну імперії (395), відмінності їх зовнішньої політики, Падіння Західної Римської імперії (476).

Змістовий модуль 3. Міжнародні відносини в V - XV ст.

Тема 10. Міжнародні відносини в V - IX ст.

Зміни в етнополітичному складі Європи в добу Великого переселення народів (IV-VII ст.). Зіткнення Римської імперії з германцями, готами, вандалами, гуннами, слов'янами. Розділ Західної Римської імперії на варварські королівства до кінця V ст., їхня боротьба з Візантією та арабами в (VI-VIII ст. Особливості зовнішньої політики Франкської держави при Меровінгах (486-751) та Каролінгах (751-843). Розділ імперії Карла Великого (843) та початок створення національних держав французами, італійцями та германцями.

Тема 11. Міжнародні відносини в X - сер. XI ст.

Причини роздробленості Італії та Германії в IX-XI ст. Створення нової Римської імперії саксонським королем Оттоном I (962). Боротьба італійських племен з лангобардами, норманами, арабами та Візантією. Створення Сицилійського королівства норманів (1130). Боротьба пап з імператорами (II пол. XI - I чверть XII ст.). Оголошення «Священної Римської імперії германської нації» (кінець XII ст.) Арабська конкіста в Іспанії в I пол. VIII ст. Створення Кордовського халіфату (929). Початок Реконкісти. Королівство Астурія (718). Іспанська марка (кінець VIII ст.). Королівство Наварра та графство Арагон (IX-X ст.). Перетворення Іспанської марки на Барселонське графство (X ст.). Королівство Кастилія (XI ст.), завоювання Астурії. Об'єднання Барселонського графства з Арагоном. Причини та привід до хрестових походів. Перший хрестовий похід (1096) та створення держав хрестоносців на Сході. Другий та Третій походи, поступова зміна їхнього характеру. Четвертий хрестовий похід (1202-1204) та захоплення Візантії. Хрестові походи проти арабів та турок-османів. Поступове витіснення європейців зі Сходу. Переорієнтація феодалної агресії французів, англійців та німців. Роль хрестових походів в долі народів Сходу та Заходу.

Тема 12. Візантія в IV - XI ст.: становлення й розквіт. Хрестові походи й занепад Візантії в XI - XV ст.

Особливості міжнародного положення Візантії в IV - 1 пол. XI ст. Зовнішня політика Юстиніана I (527-565). Слов'янська експансія на землі Візантії в VI-VII ст. Арабська експансія на східних та західних землях Візантії в VII-X ст. Боротьба римської та візантійської церков у 2 пол. IX - 1 пол. XI ст. Відносини Візантії з Руссю та Першим Болгарським царством у 2 пол. IX - XI ст. Турецька загроза Візантії у 2 пол. XI ст. та звернення Алексія I Комніна (1081 -1118) за допомогою до Європи. Зростання боротьби з хрестоносцями у 2 пол. XII ст. та зовнішньополітична ізоляція Візантії на поч. XIII ст. Створення Латинської імперії (1204-1261). Венеціанські та генуезькі колонії в Егейському, Чорному та Азовському морях. Боротьба Нікейської імперії (1205-1261) за відродження Візантії. Михайло Палеолог, його дипломатія. Занепад та загибель Візантії у 2 пол. XIV - I пол. XV ст. Зовнішньополітичні причини та наслідки падіння Візантійської імперії.

Тема 13. Міжнародні відносини в 2 пол. XI- XV ст.

Фактори впливу та особливості системи міжнародних відносин в Західній Європі в XI- XV ст. Причини та привід до Столітньої війни (1337-1453). Формування англійської та французької коаліції. Перший період війни (1337-1360). Битва при Кресі (1346). Битва при Пуатьє (1356). Причини перемог англійського війська. Умови мирного договору в Бретаньї (1360). Другий період війни (1415-1422). Битва при Азенкурі (1415). Умови мирного договору в Труа (1420). Оголошення Генріха VI Англійського французьким королем (1422). Регентство герцога Бедфорда. Третій період війни (1422-1453). Оголошення Карла VII французьким королем та зміна характеру Столітньої війни для французького народу. Діяльність Жанни д'Арк (1428-1430). Поступове звільнення французьких територій від англійців. Наслідки Столітньої війни. Боротьба слов'ян з німецькою експансією у XIV - 1-й пол. XV ст. Грюнвальдська битва (1410), її наслідки. Боротьба Східної та Південної Європи проти османської агресії. Битва при Чорномені (1371). Битва на Косовому полі (1389). Діяльність антиосманської коаліції європейських держав.

Змістовий модуль 4. Міжнародні відносини в XV- 1 пол. XVII ст.

Тема 14. Великі географічні відкриття і виникнення колоніальної системи у XV-XII ст.

Цілі та умови початку доби успішних походів португальських та іспанських мореходів в XV ст. Діяльність принца Енріке Морепоплавця (1418-1460). Відкриття мису Доброї Надії Бартоломео Діашем (1486). Чотири мандрівки Христофора Колумба (1451-1506). Перше іспанське поселення на Еспаньолі (Гаїті) (1492). Колумб в Центральній Америці (1502-1504 рр.). Перший іспано-португальський договір про розділ світу в Тордесільясі (1494). Подорож Васко да Гама (1497-1499) до Індії. Португальці на півострові Малакка (1511) та Молуккських

островах (1521). Подорож Америкго Веспуччі (1599-1604) до Бразилії, її наслідки. Початок колонізації Бразилії (30-ті роки XVI ст.). Перша навколосвітня подорож Фернандо Магеллана (1519-1522) та новий розділ світу між Іспанією та Португалією (1529). Характер та причини успіхів іспанської конквісти в Америці. Вплив Великих географічних відкриттів на розвиток Європи та її колоній в Азії, Африці та Латинській Америці.

Тема 15. Міжнародні відносини в Західній Європі в XV - I пол. XVII ст.

Нові риси в характері міжнародних відносин в Європі. Основні теорії міжнародних відносин в добу пізнього середньовіччя (Б.Айала, А.Джентілі, Г.Гроцій). Боротьба Франції з іспанськими Габсбургами в XVI ст. Італійські війни (1494-1559): причини, привід, союзники, наслідки миру в Като-Камбрезі (1559). Причини відходу Франції від активної зовнішньої політики у 2 пол. XVI ст. Боротьба Англії з іспанськими Габсбургами у 2 пол. XVI ст. Дипломатія Філіпа II. Англо-іспанська війна 1588 р., її наслідки. Початок формування англійської колоніальної імперії. Боротьба європейських держав з османською загрозою в XVI - I пол. XVII ст. Зовнішня політика та дипломатія Сулеймана I Кануні (1520-1566). Участь народів балканських провінцій Османської імперії в війнах західних європейців з турками, причини їхніх поразок. Боротьба держав Північної Європи за панування на Балтиці в XVI – I пол. XVII ст. Розрив Кальмарської унії Данії та Швеції (1523). Війна Швеції з Данією (1563-1570) та переорієнтація агресії на Схід (Русь, Річ Посполита). Причини перетворення Швеції в найсильнішу державу на Балтиці. Причини Тридцятирічної війни (1618-1648). Складення Євангелійської унії та Католицького Союзу (1618-1619). Формування коаліцій європейських держав та основні етапи Тридцятирічної війни Складення Вестфальського миру (1648), його наслідки. Боротьба Франції з іспанськими Габсбургами. Піренейський мир (1559), його наслідки.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Міждержавні відносини Стародавнього Сходу та Греції												
Тема 1. Міждержавні відносини на Давньому Сході (сер. III тис. до н.е. - I ст. н.е.)..	4	1	1			2						
Тема 2. Міждержавні відносини в Давній Індії та Китаї	4	1	1			2						
Тема 3. Складання системи міждержавних відносин в античній Греції.	3	1	-			2						

Тема 4. Міждержавні відносини у класичній Греції (V - IV ст. до н.е.).	5	1	-		4						
Тема 5. Боротьба Афіні і Спарти в другій половині V - першій половині IV ст. до н. е.	6	1	2		3						
Разом за змістовим модулем 1	22	5	4		13						
Змістовий модуль 2. Міжнародні відносини в Давній Греції та Римі в IV ст. до н.е. - IV ст. н.е.											
Тема 6. Держава Олександра Македонського: особливості створення та управління	6	1	1	-	4						
Тема 7. Міжнародні відносини елліністичних держав.	3	1	1	-	1						
Тема 8. Особливості зовнішньої політики Римської республіки (VIII - I ст. до н.е.).	7	2	1		4						
Тема 9. Римська імперія - становлення, розквіт, падіння.	7	2	1		4						
Разом за змістовим модулем 2	23	6	4	-	13						
Змістовий модуль 3. Міжнародні відносини в V - XV ст.											
Тема 10. Міжнародні відносини в V - IX ст.	5	1	-	-	4						
Тема 11. Міжнародні відносини в X - сер. XI ст.	6	2	1	-	3						

Тема 12. Візантія в IV - XI ст.: становлення й розквіт. Хрестові походи й занепад Візантії в XI - XV ст.	7	1	2		4						
Тема 13. Міжнародні відносини в 2 пол. XI- XV ст.	10	2	2		6						
Разом за змістовим модулем 3	28	6	5		17						
Змістовий модуль 4. Міжнародні відносини в XV- 1 пол. XVII ст.											
Тема 14. Великі географічні відкриття і виникнення колоніальної системи у XV-XII ст.	5	2	-	-	3						
Тема 15. Міжнародні відносини в Західній Європі в XV - I пол. XVII ст.	12	2	2	-	8						
Разом за змістовим модулем 4	17	4	2	-	11						
Усього годин	90	20	16	-	54						

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

1	<p>Тема 1. Міждержавні відносини на Давньому Сході, в Давній Індії та Китаї</p> <p>Питання для обговорення</p> <ul style="list-style-type: none"> - Зовнішня політика Давнього Єгипту. - Зовнішня політика та дипломатія Хетської держави: мета, напрямки, інструменти. Хетсько-египетський конфлікт. - Особливості зовнішньої політики та дипломатії Ассирійської держави у I тис. до н.е.: ідеологія, мета і методи. - Дипломатична практика Давньої Індії (на прикладі Законів Ману, трактатів «Артхашастра» Каутилі, «Тирукурал» Тируваллувара та «Нітісара» Камандакі). - Ідеологія та методи зовнішньої політики Давнього Китаю у трудах китайських філософів та діячів (Конфуцій, Мо Ді, Гуй-цзи, Сунь-цзи та У-цзи) 	2
2	<p>Тема 2. Міжнародні відносини в Греції: від античності до елліністичних держав</p> <p>Питання для обговорення</p> <ul style="list-style-type: none"> - Греко-перські війни: причини, основні етапи та наслідки. - Пелопоннеські війни: причини, перебіг та значення для історії та теорії міжнародних відносин - Політика Філіпа II Македонського під час завоювання Греції. - Східний похід Олександра Македонського. 	2
3	<p>Тема 3. Зовнішня політика Римської республіки та Римської імперії</p> <p>Питання для обговорення</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пунічні війни: причини, хід та наслідки. - Основні напрями зовнішньої політики ранньої Римської імперії. - Македонські війни. - Римська зовнішня політика на Сході у I-II ст. н.е. - Політика Риму щодо варварських племен. «Варваризація» Риму. 	4

4	<p>Тема 4. Система міжнародних відносин у Ранньосередньовічній Європі</p> <p>Питання для обговорення</p> <ul style="list-style-type: none"> - Особливості зовнішньої політики Франкської держави за часів династії Меровінгів. - Зовнішня політика Франкської держави Каролінгів. Дипломатія Карла Великого. - Особливості зовнішньої політики та дипломатії «Священної Римської імперії». - Реконкіста. Зовнішня політика іспанських королівств. 	2
5	<p>Тема 5. Зовнішня політика та дипломатія Візантії</p> <p>Питання для обговорення</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дипломатія Візантії за часів Юстиніана I. - Особливості відносин з Іраном протягом VI — VII ст.. - Відносини Візантії з Болгарією та Руссю у VI — X ст.. - Турецька загроза та дипломатія Візантії з сер. XI ст. до XV. - 4-й Хрестовий похід та Візантія. 	4
6	<p>Тема 6. Міжнародні відносини в Західній Європі в XVI - 1 пол. XVII ст.</p> <p>Питання для обговорення</p> <ul style="list-style-type: none"> - Англо-французькі протиріччя XII — XIII ст. Столітня війна: причини, привід, хід подій та підсумки. - Боротьба Англії й Франції з Габсбургами. - Іспанське домінування в Європі у XVI ст.. Англо-іспанські протиріччя XVI ст.. - Зародження теорій міжнародних відносин в добу пізнього середньовіччя. 	2

6. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

1	<p>Тема 1. Міждержавні відносини на Давньому Сході.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Битва при Кадеші та її міжнародні наслідки. 2. Інструменти зовнішньої політики та дипломатія Хетської держави 3. Дипломатія Ашшурбанапала (668-627 рр. до н.е.) 4. Роль та місце Палестини у міжнародних відносинах Давнього Сходу 	2
2	<p>Тема 2. Міждержавні відносини в Давній Індії та Китаї.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність зовнішньої політики і міжнародних відносин Давньої Індії за трактатом «Артхашастра». 2. Особливості зовнішньої політики імперій Цинь та Хань. 3. Роль Великого шовкового шляху у зовнішній політиці та дипломатії Давнього Китаю. 	2
3	<p>Тема 3. Складання системи міжнародних відносин в античній Греції.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Давньогрецька колонізація: причини, форми, основні напрямки та значення. 2. Релігійні та культурні впливи східних країн на Грецію. 	2
4	<p>Тема 4. Міждержавні відносини у класичній Греції.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Складення та розквіт перської держави Ахеменідів (VI - V ст. до н. е.). 2. Причини перемоги грецьких держав над персами. 3. Наслідки греко-перських війн. 	4
5	<p>Тема 5. Боротьба Афін і Спарти в 2 пол. V - 1 пол. IV ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика Афінської архе та Пелопоннеського союзу як перших великих військово-політичних союзів давнього світу. 2. Алквіад, його роль в війнах та дипломатії. 3. Друга Священна війна в Греції (355-346): антифіванська коаліція Афін, Спарти, Фокіди. Союз Фів з Македонією. 4. Філократів мир (346) Фів з Афінами, його наслідки. 	3
6	<p>Тема 6. Держава Олександра Македонського.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вхідження Македонії до грецького релігійного союзу після Філократова мира (346). «Філіппіки» Демосфена. 2. Корінфський конгрес (338/337). 3. Політика Олександра Македонського в Греції та Фракії. 4. Наслідки створення світової держави Олександра Македонського. 	4
7	<p>Тема 7. Міжнародні відносини елліністичних держав.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формування системи елліністичних держав. 2. Походи Пірра Епірського (274-272): кінець ідеї світової монархії. 3. Роль Римської республіки та Парфії у системі відносин елліністичних держав 	1

8	<p>Тема 8. Особливості зовнішньої політики Римської республіки.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні напрямки зовнішньої політики Риму в епоху Ранньої республіки (V-IV ст. до н.е.). 2. Військова реформа Гая Марія. 3. Боротьба Риму з Мітрідатом VI Євпатором. 4. Галльські війни Гая Юлія Цезаря (58-56) та перший «розділ світу» першим тріумвіратом. 	4
9	<p>Тема 9. Римська імперія.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зовнішньополітичні причини перетворення Риму з Республіки на Імперію. 2. Протистояння Парфії та Риму у I-11 ст. н.е. 3. Причини розділу Риму на Східну та Західну імперії. Падіння Західної Римської імперії. 	4
10	<p>Тема 10. Міжнародні відносини в V- IX ст</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміни в етнополітичному складі Європи в добу Великого переселення народів (IV-VII ст.). 2. Зіткнення Римської імперії з германцями, готами, вандалами, гунами, слов'янами. 3. Розділ Західної Римської імперії на варварські королівства до кінця V ст., їхня боротьба з Візантією та арабами в VI- VIII ст. 	4
11	<p>Тема 11. Міжнародні відносини в X — сер. XI ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Створення нової Римської імперії саксонським королем Оттоном I. 2. Створення Сицилійського королівства норманів. 3. Боротьба пап з імператорами (2 пол. XI - 1 чверть XII ст.). 4. Причини та привід до хрестових походів. 5. Переорієнтація феодалної агресії французів, англійців та німців. 6. Роль хрестових походів в долі народів Сходу та Заходу. 	3
12	<p>Тема 12. Візантія.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відносини Візантії з Болгарією та Руссю у VI — X ст.. 2. Турецька загроза Візантії у 2 пол. XI ст. 3. Михайло Палеолог, його дипломатія. 4. Зовнішньополітичні причини та наслідки падіння Візантійської імперії. 	4
13	<p>Тема 13. Міжнародні відносини в 2 пол. XI - XV ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фактори впливу та особливості системи міжнародних відносин в Західній Європі в XI-XV ст. 2. Боротьба слов'ян з німецькою експансією у XIII - 1-й пол. XV ст. 3. Боротьба Східної та Південної Європи проти османської агресії. 4. Діяльність антиосманської коаліції європейських держав. 	6

14	<p>Тема 14. Великі географічні відкриття.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Цілі та умови початку доби успішних походів португальських та іспанських мореплавців в XV ст. 2. Договори про розділ світу між Португалією та Іспанією. 3. Вплив Великих географічних відкриттів на розвиток Європи та її колоній в Азії, Африці та Латинській Америці. 	3
15	<p>Тема 15. Міжнародні відносини в Західній Європі в XVI - 1 пол. XVII ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Італійські війни (1494-1559): причини, привід, союзники, наслідки миру в Като-Камбрезі (1559). 2. Боротьба європейських держав з османською загрозою в XVI - 1 пол. XVII ст. 3. Боротьба держав Північної Європи за панування на Балтиці в XVI - 1 пол. XVII ст. 4. Причини Тридцятирічної війни. 	8
	<p><i>Обсяг реферату:</i> 15 сторінок. <i>Характеристика змісту:</i> за змістом навчальної дисципліни. <i>Вимоги до виконання та оцінювання:</i> основна мета роботи – глибоке вивчення важливих теоретичних або прикладних питань дисципліни за допомогою підготовки реферату (дослідження). Вельми важливим є формування таких умінь і навичок студента: самостійно формулювати проблему, визначати мету, основні завдання, об'єкт і предмет дослідження; здійснювати пошук і відбір різноманітної інформації, як українською мовою, так і іноземною; обробляти та аналізувати інформацію як з українських джерел, так і з іноземних; логічно і послідовно викладати результати аналізу, робити аргументовані висновки; правильно оформлювати науково-довідковий матеріал; публічно захищати виконану роботу як українською мовою, так і іноземною. Робота має бути написана здобувачем на рівні, відповідному сучасному стану розвитку комплексу наук, які вивчають міжнародні відносини. Тему роботи треба розкрити в контексті сучасних наукових концепцій, обґрунтовано і доречно використовувати основні наукові терміни. Вельми важливо висвітлювати об'єктивні з наукового погляду положення, застосовувати для унаочнення і підтвердження теоретичних положень реальні приклади, достовірну статистичну інформацію. Думки вітчизняних і зарубіжних авторів, їхні загальнотеоретичні і методологічні підходи необхідно проаналізувати та систематизувати. Мінімальний обсяг використаних джерел – 15, при цьому матеріали, вилучені з Інтернету, можуть складати не більше третини номерів у списку джерел; більшість джерел повинні складати оприлюднені документи, статті та монографії. Для оформлення виносок у тексті й прикінцевого «Списку посилань» використовується стиль APA.</p>	

9. Методи навчання

Словесні: лекції (проблемні, лекції-візуалізації, лекції з аналізом конкретних ситуацій та ін.), розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут, обговорення проблемних ситуацій.

Наочні: у тому числі мультимедійні презентації, демонстрація, метод безпосереднього спостереження, презентація результатів власних досліджень.

Практичні: рольові ігри; виконання індивідуальних завдань (підготовка та публічний захист рефератів).

10. Форми контролю та методи оцінювання

Методи поточного\періодичного контролю: усне опитування, оцінювання виконання індивідуальних завдань (рефератів), захист результатів індивідуальних завдань (рефератів). Підсумковий контроль. Залік (в усній формі).

ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
Здобувач освіти		
Відмінно	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних/ розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі

Добре	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки	правильно вирішив більшість розрахункових /тестових завдань за зразком; має стійкі навички виконання завдання
Задовільно	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків
Незадовільно з можливістю повторного складання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

11. Питання для для поточного та періодичного контролю

1. Характеристика міждержавних відносин Стародавнього Сходу (III-II тис. до н.е.).
2. Міждержавні відносини в Стародавній Месопотамії (III-II тис. до н.е.).
3. Особливості зовнішньої політики Стародавнього Єгипту в XVIII-XI ст. до н.е.
4. Зовнішня політика Хатті в XVII-XII ст. до н.е.
5. Зовнішня політика Ассирії в I тис. до н.е.: мета та методи.
6. Боротьба держав Стародавнього Китаю у VIII-III ст. до н.е. та розвиток дипломатії.
7. Ідеологія та методи зовнішньої політики Давнього Китаю у трудах китайських філософів та діячів.
8. Зовнішньополітична практика Стародавньої Індії.
9. Давньогрецька колонізація: причини, основні напрямки, типи поселень, значення.
10. Зовнішні контакти Мінойської та Мікенської цивілізацій.
11. Особливості старогрецької дипломатії. Проксенія, амфікція, сіммахія.
12. Греко-перські війни: причини, сутність, характеристика етапів та історичне значення.
13. Пелопоннеські війни: причини, хід та наслідки.
14. Гегемонія Спарты та Фів в Греції, підсумки їхньої боротьби.
15. Зовнішня політика Філіпа Другого Македонського.
16. Східний похід Олександра Македонського.
17. Боротьба діадохів та розпад імперії Олександра Македонського.
18. Складання елліністичної системи міжнародних відносин. Епігони, особливості їхньої зовнішньої політики.
19. Зовнішня політика Єгипту Птолемеїв.
20. Особливості зовнішньої політики держави Селевкідів.
21. Македонія в системі міжнародних відносин елліністичних держав.
22. Еволюція зовнішньої політики Риму у V до н.е. - на початку I ст. н.е.
23. Відносини Риму з Карфагеном у VI-II ст. до н.е.
24. Пунічні війни: причини, хід, підсумки.
25. Римська агресія на Сході в II ст. до н.е. Македонські війни.
26. Перший розділ світу за часів "першого тріумвірату".
27. Галльський напрямок зовнішньої політики Риму: мета, еволюція методів та підсумки.
28. Дунайський напрямок зовнішньої політики Риму.
29. Римська зовнішньополітична агресія в добу Октавіана Августа.
30. Маркоманські війни: причини та результати.
31. Основні напрямки зовнішньої політики ранньої Римської імперії (I-II ст.). Реформи Адріана.
32. Виникнення великої Парфянської держави. Протистояння Парфії та Риму, його історичне значення.
33. Пізня Римська імперія в міжнародних відносинах.
34. Причини занепаду та падіння Західної Римської імперії.
35. Особливості положення Візантії в IV-VI ст. Зовнішня політика Юстиніана.
36. Ідеологія та практика зовнішньої політики та дипломатії Візантійської імперії.
37. Особливості відносин Візантії з Іраном протягом VI — VII ст..
38. Візантія у VII-IX ст.: відбиття арабської загрози.

39. Візантія в X-XI ст. Війни з Болгарією. Відносини з Руссю та Західною Європою.
40. Виникнення турецької загрози Візантії в сер. XI ст. Дипломатія Олексія I Комніна.
41. Візантія та 4-й Хрестовий похід.
42. Хрестові походи: причини, привід, значення.
43. Перші хрестові походи та складення держав хрестоносців на Сході.
44. Складення варварських держав в Європі.
45. Франкська держава: особливості зовнішньої політики.
46. Особливості міждержавних відносин в Європі протягом IX-XI ст. Франція, Італія, Німеччина в міжнародних відносинах IX-XI ст.
47. Особливості зовнішньої політики та дипломатії «Священної Римської імперії».
48. Рання Англія: особливості складання держав в VI ст. до н.е. — XI ст. н.е.
49. Нові фактори в міжнародних відносинах раннього середньовіччя.
50. Арабське завоювання Іспанії. Початок Реконкісти.
51. Англо-французькі протиріччя XII-XIII ст.
52. Столітня війна: причини, привід, хід подій та результати.
53. Великі географічні відкриття XV-XVI ст.
54. Причини міжнародних конфліктів в XVI — 1 половині XVII ст..
55. Складання іспанської та португальської колоніальної імперій. Договори про розділ світу.
56. Особливості зовнішньої політики та дипломатії Франції в XV-XVI ст.
57. Іспанське домінування в Європі у XVI ст..
58. Боротьба Англії та Іспанії в XVI ст..
59. Теорії міжнародних відносин в добу пізнього середньовіччя.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний/періодичний контроль														Самостійна робота	Сума	
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3				Змістовий модуль 4			
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	T 11	T 12	T 13	T 14	T 15		100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	25	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	

85-89	B	добре	Зараховано
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Брусиловська О.І. Синхроністичні таблиці з всесвітньої історії. Одеса: Місто майстрів, 2000. 31 с.
2. Історія міжнародних відносин (сер. III тис. до н.е. — сер. XVII ст. н.е.) : навч.-метод. посібн. для студ. ОНУ ім. І.І. Мечникова / О.І. Брусиловська, І.М. Коваль. — Одеськ. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова, 2013. 188 с.
3. Покась М.С. Силабус навчальної дисципліни «Історія міжнародних відносин. Від III тис. до н.е. до сер. XVII ст. н.е.». Одеса: ОНУ. 2024.

14. Рекомендована література

Основна

1. Балух В.О., Коцур В.П. Історія середніх віків. У 3-х Т. Чернівці: Наші книги, 2010.
2. Булик М. В. Історія міжнародних відносин у давні часи. Навчальний посібник. Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. 256 с.
3. Зінченко А. Історія дипломатії від давнини до нового часу. К., 2005. 433 с.
4. Крижанівський О.П. Історія Стародавнього Сходу. Курс лекцій. Навч. посіб. К., 1996. 480 с.
5. Острогорський Г. Історія Візантії. Львів, 2002. 608 с.
6. Петrenchко О. М. Зовнішня політика Римської імперії в I ст. н. е. Львів, 1998. 103 с.
7. Рубель В. Історія середньовічного Сходу: курс лекцій. К.: Либідь, 1997. 474 с.
8. Турчин Я.Б., Демчишак Р.Б., Плазова Т.І. Історія міжнародних відносин (від Стародавнього світу до початку XX ст.): Навч.посіб. Львів, 2013. 140 с.

Додаткова

1. Ададуrow В. Історія Франції. Королівська держава та створення нації (від початків до кінця XVIII століття). Львів : Вид-во УКЦ, 2002. 412 с.
2. Бедуел Г. Історія Церкви / пер. з франц. Г. Григорович. Львів : Свічадо, 2000. 296 с.
3. Білер Г., Дмитрієв А. Вестфальський мир 1648 р. (До 350-ї річниці договорів). К., 1998. 426 с.
4. Гайворонська О. Хрестові походи до Святої землі, як ідея об'єднання християнського світу. Львів. Мистецтво наукової думки, 2019. № 8. С. 166-168.
5. Говард М. Війна в європейській історії / пер. з англ. В. С. Брюховецький. К., 2000. 166 с.
6. Голоwко О.Б. Давня Русь та Хрестові походи. *Східний світ*. 2000. №2. С. 20-27.
7. Павлюк А. Франки ранніх Меровінгів між РахRomana та РахВагбагіса. Вісник Прикарпатського університету. Історія. 2012. № 22. С. 135-142.
8. Іналджик Г. Османська імперія. Класична доба 1300—1 600 / пер. з англ. О. Галенко. Київ: Критика, 1998. 286 с.
9. Історія Візантії. Вступ до візантиністики / За ред. С. Б. Сорочана і Л. В. Войтовича. Львів: Апріорі, 2011. 880 с.
10. Історія західноєвропейського середньовіччя. Хрестоматія / Упорядник М.О. Рудь. Київ: Либідь, 2005. 656 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. Британська бібліотека // <http://www.bl.uk/>

2. Міжнародні відносини держав еллінізму в 280-220 pp.до н.е. // <http://dls.kherson.ua/DLS/Library/Catalod.aspx?section=2a5209e5-6773-470b-ae27-63be22c87366>
3. GlobalMiddleAges Project «G-MAP» — проект присвячений вивченню глобального Середньовіччя // <http://www.globalmiddleages.org/>
4. Internet Ancient History Sourcebook // <https://sourcebooks.fordham.edu/ancient/asbook.asn>
World Digital Library // <https://www.wdl.org/en/>

Опис навчальної дисципліни
«Історія міжнародних відносин» (5 семестр)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 5	Галузь знань <u>29 міжнародні відносини</u> Спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)	Обов'язкова / Дисципліна вільного вибору	
		Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
		3-й	-й
		Семестр	
		5-й	-й
		Лекції	
		20 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		54 год.	год.
у т.ч. ІНДЗ: - год.			
Форма підсумкового контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу - розгляд основних тенденцій в процесі розвитку першої системи європейських відносин (Вестфальської).

Завдання курсу полягають у вивченні здобувачами подальшої еволюції системи міжнародних відносин, впливу нових чинників, таких як колоніальний, національно-визвольний та революційний; особливостей Віденської системи, причин її занепаду; ролі військово-політичних союзів в період від антифранцузьких коаліцій XIX ст. до закінчення другої світової війни.

Здобувачі вивчають основні категоріальні елементи історії теорії міжнародних відносин, набувають навичок з сприйняття та наукового аналізу світових подій з точки зору взаємодії внутрішньо- та зовнішньополітичних процесів за участю основних акторів міжнародних відносин, поглиблюють своє розуміння подальшої сфери спеціалізації.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

ЗК04. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК08. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК02. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК09. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку /країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин. (РН01)

- Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньої політичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору (РН13).

3. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Міжнародні відносини II пол. XVII-XVIII ст.

Тема 1. Основні вузли протиріч в міжнародних відносинах II пол. XVII ст.

Нові риси в системі міжнародних відносин 2 пол. XVII ст. Боротьба Англії з Голландією за першість на морі. Політика Англії щодо Ірландії та Шотландії та початок складення колоніальної імперії. Методи колоніальної експансії у 2 пол. XVII ст.

Тема 2. Франція на міжнародній арені наприкінці XVII – на початку XVIII ст.

Формування теорії “національного інтересу” у Франції в добу кардинала Рішельє. Реформи Людовика XIV та їх зовнішньополітичні наслідки. Перші війни Франції з Габсбургами. Війна за іспанський спадок (1700-1713).

Тема 3. Нові актори в європейських міжнародних відносинах XVIII ст.

Боротьба Росії з Польщею, Османською імперією, Швецією. Північна війна (1700-1721), її наслідки. Польська війна 1733 р. Війна 1736-1739 рр. Війна за австрійський спадок (1740-1748). Семирічна війна (1756-1763). Посилення Росії на міжнародній арені у 60-80-х рр. XVIII ст. Польське питання та розділи Польщі. Виникнення східного питання. Участь Росії у формуванні “Ліги збройного нейтралітету”. Становлення американської дипломатії: спільні та відмінні риси в порівнянні з дипломатією великих європейських держав.

Тема 4. Колоніальні проблеми у 2 пол. XVII – XVIII ст.

Поняття колоніальної системи, перший етап її складення. Періодизація колоніальної експансії на Сході, її варіанти (африканський, класичний, гібридний). Особливості колоніальної політики великих держав.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Міжнародні відносини у XIX ст. – на початку XX ст.

Тема 5. Міжнародні відносини наприкінці XVIII – на початку XIX ст.

Революційні війни Франції, зміна ідеологічного вектору зовнішньої політики Франції. Вплив Великої французької революції на розвиток країн Європи. Наполеонівські війни. Континентальна блокада, її міжнародні наслідки. Віденський конгрес та перша спроба територіального переустрою Європи. Політика легітимізму Священного Союзу. Національні рухи 20-х рр. XIX ст. в Європі та Латинській Америці: порівняльний аналіз. Зовнішня політика США наприкінці XVIII - на початку XIX ст.

Тема 6. Проблеми міжнародних відносин 30-60-х рр. XIX ст.

Вплив революцій 30-х та 40-х рр. на міжнародні відносини в Європі. Англо-французька Антанта 30-х рр. XIX ст. та причини її розвалу. Причини та наслідки посилення Англії та Франції у 1850-х – 60-х рр. Роль великих держав в об’єднанні Німеччини та Італії, громадянській війні в США. Війни Пруссії в 60-ті рр. XIX ст. Причини, хід та наслідки франко-пруської війни 1870-1871 рр. Складення “Союзу трьох імператорів”. Східне питання у I пол. XIX ст. Русько-турецькі війни, їх міжнародні наслідки. Посилення впливу Англії та Франції на Османську імперію. Боротьба європейських держав в Азії, Африці та Латинській Америці. Початок розділу світу на “сфери впливу” великими державами.

Тема 7. Посилення колоніальної експансії в останній чверті XIX ст. Початок боротьби великих держав за перерозподіл світу.

Створення Троїстого союзу. Причини протиріч Великої Британії з Росією та Францією, пошуки компромісу. Англійська політика “блискучої ізоляції”, її міжнародні наслідки. Велика Східна криза 70-х рр. XIX ст. Русько-турецька війна 1877-1878 рр. Берлінський конгрес. Греко-турецька війна. Боротьба великих держав за розділ Китаю. Завершення територіального розділу світу між провідними європейськими державами. Англо-американські протиріччя в Латинській Америці наприкінці XIX ст. Перші війни за переділ світу: іспано-американська та англо-бурська.

Тема 8. Складання нових засад зовнішньої політики великих держав на початку XX ст.

Протиріччя великих держав на Далекому Сході та в Африці. Балканська проблема початку XX ст. Нові актори в міжнародних відносинах XX ст. Американські доктрини “відкритих дверей” в Китаї та “великого кийка” в Латинській Америці. Англо-німецькі

протириччя як головні протириччя на початку ХХ ст. Англо-французька Антанта 1904 р. Англо-російська угода 1907 р. Англо-японська угода 1902 р. Російсько-японська війна, перегрупування європейських держав по закінченні війни. Перша марокканська криза (1905-1906). Друга марокканська криза (1911). Італо-турецька війна за Лівію (1911-1912). Посилення визвольного руху південно-слов'янських народів та загострення австро-сербських відносин. Боснійська криза (1908-1909). Балканські війни (1912-1913) та загострення російсько-австрійських відносин.

Тема 9. Європа напередодні I світової війни.

Посилення визвольного руху національних меншин в Європі (Ірландія, Каталонія, Басконія). Розташування сил на міжнародній арені влітку 1914 р. Зростання націоналізму та шовінізму в європейських країнах. Міжнародний робітничий та соціалістичний рух. Липнева криза 1914 р.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ III. Міжнародні відносини під час Першої світової війни та у повоєнні роки.

Тема 10. Перша Світова війна та її вплив на розвиток міжнародних відносин.

Загальна характеристика періоду. Причини, характер Першої світової війни, склад та цілі Троїстого союзу та Антанти. Бойові дії 1914-1917 рр. Дипломатія Першої світової. Розширення коаліцій. Плани та спроби заключення сепаратного миру. Еволюція політики США в роки війни. Революція та вихід з війни Росії, їхні міжнародні наслідки. 14 пунктів В.Вільсона. Комп'єнське перемир'я, його умови, наслідки.

Тема 11. Післявоєнне врегулювання.

Паризька мирна конференція. Характеристики мирних договорів, механізм їхньої реалізації. Перші спроби перегляду умов мирних договорів. Зовнішньополітичний стан нових держав Центральної та Південно-Східної Європи. Вашингтонська конференція, її наслідки. Складення Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин. Проекти міжнародної організації. Ліга Націй, її Статут та структура, діяльність на першому етапі існування.

Тема 12. Міжнародні відносини у 1920-1929 рр.

“Російське питання” в міжнародних відносинах 20-х рр. Громадянська війна та інтервенція в Росії. Місія Буллїта. Західний та східний напрямок радянської політики, їхня характеристика. Проблеми європейської безпеки в I пол. 1920-х рр. Зовнішньополітичні концепції А.Бріана. Німецьке питання у франко-англійських відносинах. Каннська конференція. Генуезька конференція. Проблеми європейської безпеки у II пол. 1920-х рр. Женевський протокол 1924 р. Локарнська конференція. “Пакт Бриана-Келлога” та Московський договір. Гаагська конференція. “План Дауеса” та “План Юнга”. Зовнішня політика Німеччини: ідеологічні основи та практика Веймарської республіки. Колоніальні проблеми 20-х рр. Мандатна система. Проблеми колишніх турецьких та німецьких колоній. Колоніальні претензії Італії. Еволюція Британської імперії та створення Британської Співдружності Націй. США та країни Латинської Америки: особливості відносин в 20-ті рр. Панамериканська конференція. Міжнародні конфлікти в Латинській Америці. Проблеми європейських відносин наприкінці 20-х рр. Проект “Пан-Європи”. Лозанська конференція. Конференція з роззброєння.

Тема 13. Велика Депресія та її вплив на міжнародні відносини у початку-середині 1930-х рр.

Дипломатія нацизму. Австрійська криза. Саарське питання. Радянсько-французький діалог. Англо-німецька морська угода. Нейтралітет Бельгії. Поступовий розпад Версальсько-Вашингтонської системи. Пакт Муссоліні-Лавалля. Італо-ефіопський конфлікт. “План Лавалля-Хора” та позиція великих держав щодо італійської агресії в Африці. Японська експансія в Китаї. Створення Маньчжоу-Го. Комісія Літтона. Японо-китайська війна. Громадянська війна в Іспанії: міжнародний аспект. “Вісь” Берлін-Рим.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ IV. Міжнародні відносини напередодні та під час Другої світової війни.

Тема 14. Міжнародні відносини під час передвоєнного періоду.

Передвоєнна криза 1937-1939 рр. Аншлюс Австрії. Політика "утихомирення". Травнева та вереснева криза 1938 р. Мюнхенська конференція та розчленування Чехословаччини. Італійське вторгнення в Албанію. Польська криза. Англо-французькі гарантії Польщі та чотирьом країнам Південно-Східної Європи. Антикомінтернівський пакт. Англо-франко-російські переговори в Москві. Радянсько-німецький пакт про ненапад.

Тема 15. Міжнародні відносини під час Другої Світової війни.

Початок Другої світової війни. "Дивна війна" в Європі. Радянсько-фінська війна 1939-1940 рр. Захоплення Данії Норвегією. Поразка Франції та режим Віши. Італо-німецька агресія на Балканах. Англо-американське зближення 1940 р. Початок Другої світової війни. Проблеми Близького та Середнього Сходу. Експансія Японії в АТР. Антигітлерівська коаліція у 1942-1944 рр. (конференції у Вашингтоні, Москві, Каїрі та Тегерані). Перемир'я в Італії. Конференції в Ялті та Потсдамі. Бреттон-Вудська конференція. Військово-політичні підсумки Другої світової війни.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		Л	пр	лаб	ср		Л	п/с	лаб	ср
Змістовий модуль 1. Міжнародні відносини II пол. XVII-XVIII ст.										
Тема 1. Основні вузли протиріч в МВ II пол. XVII ст.	4	2	2							
Тема 2. Франція в МВ XVII – поч. XVIII ст.	6	2			4					
Тема 3. Нові актори у міжнародних відносинах XVIII ст.	6		2		4					
Тема 4. Колоніал. проблеми у II пол. XVII – XVIII ст.	6	2			4					
Разом за змістовим модулем 1	22	6	4		12					
Змістовий модуль 2. Міжнародні відносини у XIX ст. – на початку XX ст.										
Тема 5. МВ наприкінці XVIII – на поч. XIX ст.	5	2			3					
Тема 6. Проблеми МВ 30-60 рр. XIX ст.	6		2		4					
Тема 7. Посилення колоніальної експансії в останній чверті XIX ст. Початок боротьби великих держав за перерозподіл світу.	6	2			4					

Тема 8. Складання нових засад зовнішньої політики великих держав на початку ХХ ст.	6	2			4					
Тема 9. Європа напередодні I світової війни.	3				3					
Разом за змістовим модулем 3	26	6	2		18					
Змістовий модуль 3. Міжнародні відносини під час Першої світової війни та у повоєнні роки.										
Тема 10. Перша Світова війна та її вплив на розвиток міжнародних відносин.	6		2	-	4					
Тема 11. Післявоєнне врегулювання.	6		2	-	4					
Тема 12. Міжнародні відносини у 1920-1929 рр.	6	2		-	4					
Тема 13. Велика Депресія та її вплив на міжнародні відносини у початку-середині 1930-х рр.	8	2	2	-	4					
Разом за змістовим модулем 2	26	4	6	-	16					
Змістовний модуль 4. Міжнародні відносини напередодні та під час Другої світової війни.										
Тема 14. Міжнародні відносини під час передвоєнного періоду.	8	2	2	-	4					
Тема 15. Міжнародні відносини під час Другої Світової війни.	8	2	2	-	4					

Разом за змістовим модулем 4	16	4	4	-	8					
Усього годин	90	20	16	-	54					

* – за наявності

5. Теми семінарських занять
Семінарські заняття не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Основні вузли протиріч в МВ II пол. XVII ст. <ul style="list-style-type: none"> - Іспанське питання - Англо-голландське протистояння - Французьке прагнення до гегемонії - Експансія Османської імперії 	2
2	Тема 3. Нові актори в МВ XVIII ст. <ul style="list-style-type: none"> - Північна війна 1700-1721 рр - Прутські походи Петра I - Активізація діяльності Росії на Кавказі - Зовнішня політика ПАСШ 	2
3	Тема 6. Проблеми МВ 30-60 рр. XIX ст. <ul style="list-style-type: none"> - Еволюція Східного питання - Англо-французька Антанта 1830-х рр. - Міжнародний контекст «Весни народів» - Кримська війна 	2
4	Тема 10. Перша Світова війна та її вплив на розвиток міжнародних відносин. <ul style="list-style-type: none"> - Зникнення соціальної однорідності світу - Розпад загальноєвропейського простору - Зростання націоналізму - Пацифізм як нова ідеологічна течія 	2
5	Тема 11. Післявоєнне врегулювання. <ul style="list-style-type: none"> - Сен-Жерменська угода - Тріанонська угода - Нейська угода - Севрська угода - Договір 4 держав - Договір 5 держав - Договір 9 держав 	2
6	Тема 13. Велика Депресія та її вплив на міжнародні відносини у початку-середині 1930-х рр. <ul style="list-style-type: none"> - Вихід з кризи США - Вихід з кризи Німеччини - Вихід з кризи Великобританії та Франції - Пакт Мусоліні-Лавалля - Англо-німецька морська угода 	2

7	Тема 14. Міжнародні відносини під час передвоєнного періоду. <ul style="list-style-type: none"> - Діяльність Німеччини у 1938-1939 рр. - Японська агресія на Далекому Сході - Мюнхенська конференція - Пакт Молотова-Ріббентропа 	2
8	Тема 15. Міжнародні відносини під час Другої Світової війни. <ul style="list-style-type: none"> - Московська конференція 1941 р - Тегеранська конференція - Ялтинська конференція - Бреттон-Вудська конференція - Потсдамська конференція 	2

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин
1	Франція в МВ XVII – поч. XVIII ст. <ul style="list-style-type: none"> - Політичний портрет кардинала Рішел'є - Політичний портрет кардинала Мазаріні - Деволюційна війна - Війна за Іспанський спадок 	4
2	Нові актори в МВ XVIII ст. <ul style="list-style-type: none"> - Боротьба Росії з Річчю Посполитою - Російсько-турецькі війни першої половини XVIII ст - Російсько-турецькі війни другої половини XVIII ст. - Російська дипломатія і Війна за незалежність північноамериканських колоній Англії 	4
3	Колоніальні проблеми у II пол. XVII – XVIII ст. <ul style="list-style-type: none"> - Особливості розвитку британської колоніальної системи у II пол. XVII – XVIII ст. - Особливості розвитку французької колоніальної системи у II пол. XVII – XVIII ст. - Специфіка східного методу колонізації - Африканський тип колоній європейських країн - Переселенські колонії: специфіка та тенденції розвитку 	4
4	МВ наприкінці XVIII – на поч. XIX ст. <ul style="list-style-type: none"> - Війни революційної Франції - Наполеонівські війни - Віденський конгрес 1814-1815 рр. - Союз трьох імператорів 	3
5	Проблеми МВ 30-60 рр. XIX ст. <ul style="list-style-type: none"> - Вплив «Весни народів» на МВ у Європі - Роль зовнішнього фактору у об'єднанні Італії - Громадянська війна у США: зовнішньополітичний аспект 	4

6	Посилення колоніальної експансії в останній чверті XIX ст. Початок боротьби великих держав за перерозподіл світу.	4
7	Складання нових засад ЗП великих держав на початку XX ст. <ul style="list-style-type: none"> - Протиріччя великих держав на Далекому Сході та в Африці. - Балканська проблема початку XX ст. - Російсько-японська війна. - Перша марокканська криза та друга марокканські кризи. - Італо-турецька війна - Балканські війни 1912-1913 рр. 	4
8	Європа напередодні I світової війни. <ul style="list-style-type: none"> - Розташування сил на міжнародній арені влітку 1914 р. - Зростання націоналізму та шовінізму в європейських країнах. - Липнева криза 1914 р 	3
9	Основні міжнародні угоди, що завершили Першу Світову війну <ul style="list-style-type: none"> - Версальський договір - Сен-Жерменська угода - Тріанонська угода - Нейська угода - Севрська угода - Договір 4 держав - Договір 5 держав - Договір 9 держав 	4
10	Основні напрямки боротьби за мир у 1920-1930-х рр. <ul style="list-style-type: none"> - Генуезька конференція - Локарнська конференція - Політика «утихомирення агресору»: причини непрацездатності концепції - Роль Великої Депресії у кардинальних змінах системи МО у 1930-х рр XX ст. - Пакт Молотова-Ріббентропа: сутність, наслідки та альтернативи. 	4
11	Периферійні підсистеми МВ у 1920-30-х рр. <ul style="list-style-type: none"> - МВ на Близькому Сході у 1920-х рр. - МВ на Близькому Сході у 1930-х рр. - Політика США щодо Латинської Америки у 1920-х рр. - США і Латинська Америка у 1930-х рр.: політика доброго сусіда - Чакська війна 	4
12	МВ на далекому Сході у 1930-х рр. <ul style="list-style-type: none"> - Агресія Японії проти Китаю у 1931-32 рр. - Зіткнення Японії та СРСР на Хасані та Халхін-Голі - Японо-китайська війна. 	4

13	Політика Італії напередодні та під час Другої світової війни <ul style="list-style-type: none"> - Італо-ефіопська війна - Анексія Албанії - Італо-грецька війна - Участь Італії у війні проти СРСР - Капітуляція та вихід Італії з війни. 	4
14	Створення післявоєнної системи безпеки у ході конференцій Великої трійки 1943-1945 рр. <ul style="list-style-type: none"> - Тегеранська конференція - Ялтинська конференція - Бреттон-Вудська конференція - Потсдамська конференція 	4
Разом		54

Обсяг реферату: 15 сторінок.

Характеристика змісту: за змістом навчальної дисципліни.

Вимоги до виконання та оцінювання: основна мета роботи – глибоке вивчення важливих теоретичних або прикладних питань дисципліни за допомогою підготовки реферату (дослідження). Вельми важливим є формування таких умінь і навичок студента: самостійно формулювати проблему, визначати мету, основні завдання, об'єкт і предмет дослідження; здійснювати пошук і відбір різноманітної інформації, як українською мовою, так і іноземною; обробляти та аналізувати інформацію як з українських джерел, так і з іноземних; логічно і послідовно викладати результати аналізу, робити аргументовані висновки; правильно оформлювати науково-довідковий матеріал; публічно захищати виконану роботу як українською мовою, так і іноземною. Робота має бути написана здобувачем на рівні, відповідному сучасному стану розвитку комплексу наук, які вивчають міжнародні відносини. Тему роботи треба розкрити в контексті сучасних наукових концепцій, обґрунтовано і доречно використовувати основні наукові терміни. Вельми важливо висвітлювати об'єктивні з наукового погляду положення, застосовувати для унаочнення і підтвердження теоретичних положень реальні приклади, достовірну статистичну інформацію. Думки вітчизняних і зарубіжних авторів, їхні загальнотеоретичні і методологічні підходи необхідно проаналізувати та систематизувати. Мінімальний обсяг використаних джерел – 15, при цьому матеріали, вилучені з Інтернету, можуть складати не більше третини номерів у списку джерел; більшість джерел повинні складати оприлюднені документи, статті та монографії. Для оформлення виносок у тексті й прикінцевого «Списку посилань» використовується стиль APA.

9. Методи навчання

Словесні: лекції (проблемні, лекції-візуалізації, лекції з аналізом конкретних ситуацій та ін.), розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут, обговорення проблемних ситуацій.

Наочні: у тому числі мультимедійні презентації, демонстрація, метод безпосереднього спостереження, презентація результатів власних досліджень.

Практичні: рольові ігри; виконання індивідуальних завдань (підготовка та публічний захист рефератів).

10. Форми контролю та методи оцінювання

Методи поточного/періодичного контролю: усне опитування, оцінювання виконання індивідуальних завдань (рефератів), захист результатів індивідуальних завдань (рефератів).

Підсумковий контроль. Залік.

ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
Здобувач освіти		
Відмінно	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних/ розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі

Добре	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки	правильно вирішив більшість розрахункових /тестових завдань за зразком; має стійкі навички виконання завдання
Задовільно	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків
Незадовільно з можливістю повторного складання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

11. Питання для для поточного та періодичного контролю

1. Нові риси в міжнародних відносинах II пол. XVII ст.
2. Англо-голландські війни XVII ст. за першість на морі.
3. Початок складення англійської колоніальної імперії в роки революції XVII ст.
4. Зовнішня політика Франції в епоху Людовіка XIV.
5. Війна за іспанський спадок.
6. Північна війна та поява нових акторів у європейській політиці.
7. Війна за австрійський спадок та переформування європейської політики
8. Семирічна війна як перший загальносвітовий конфлікт.
9. Вирішення польського питання в XVIII ст.
10. Еволюція східного питання в XVIII ст.
11. Складення колоніальної імперії Англії в XVIII - I пол. XIX ст.
12. Складення колоніальної імперії Франції в XVIII - I пол. XIX ст.
13. Революційні війни Франції.
14. Наполеонівські війни та їх вплив на міжнародні відносини.
15. Національні рухи 20-х років XIX ст. в Європі та їх міжнародне значення.
16. Національні рухи 20-х років XIX ст. в Латинській Америці, їх міжнародне значення.
17. Зовнішня політика США наприкінці XVIII - на поч. XIX ст.
18. Революції 30-х рр. XIX ст. в Європі, їх міжнародне значення.
19. Революції 40-х рр. XIX ст. в Європі, їх міжнародне значення.
20. Посилення Пруссії на міжнародній арені в 60-ті рр. XIX ст.
21. Еволюція Східного питання в I пол. XIX ст.
22. Міжнародні кризи 60-х рр. XIX ст.
23. Франко-пруссська війна: військові дії.
24. Посилення колоніальної експансії в останній чверті XIX ст.
25. Велика Східна криза 70-х рр. XIX ст.
26. Основні протиріччя між великими державами наприкінці XIX ст.
27. Створення Троїстого Союзу.
28. Іспано-американська війна та її вплив на міжнародні відносини.
29. Завершення територіального розподілу світу між великими державами.
30. Боротьба великих держав за розділ Китаю.
31. США в міжнародних відносинах на початку XX ст.
32. Англо-бурська війна.
33. Створення Антанти та Троїстого союзу.
34. Протиріччя великих держав на Далекому Сході на початку XX ст.
35. Російсько-японська війна та її вплив на міжнародні відносини
36. Марокканські кризи на початку XX ст.
37. Боснійська криза 1908-1909 рр.
38. Італо-турецька війна 1911-1912 рр.
39. Балканські війни на початку XX ст.
40. Зовнішньополітична ідеологія та практика кардинала Рішельє.
41. Війна за незалежність в Північній Америці: міжнародний аспект.
42. Континентальна блокада, її міжнародне значення.
43. Громадянська війна в США: міжнародний аспект.
44. Франція та Пруссія напередодні війни 1870-1871 рр.
45. Дипломатія Франції та Пруссії в 1870-1871 рр.
46. Підсумки та міжнародне значення франко-пруссської війни.
47. Англо-німецькі протиріччя початку XX ст.
48. Великі держави напередодні Першої світової війни.
49. Передумови Першої світової війни.

50. Особливості колоніальної експансії великих держав в країнах Азії, Африки та Латинської Америки в 2 пол. XVII - XVIII ст.
51. Дипломатія Франції в роки Консульства та Першої Імперії.
52. Віденський конгрес, його історичне значення.
53. Священий Союз та конгреси. “Система Меттерніха”.
54. Союз трьох імператорів в міжнародних відносинах 70-х рр. XIX ст.
55. Англійська політика “блискучої ізоляції”.
56. Посилення національно-визвольних рухів в Європі напередодні Першої світової війни.
57. Початок Першої світової війни. Стратегічні плани країн, що воюють.
58. Бойові дії у 1914-1916 рр.
59. Дипломатія великих держав у 1914-1916 р.
60. Бойові дії та дипломатія у 1917-1918 рр.
61. Комп’єнське перемир’я 1918 р.
62. Паризька мирна конференція: підготовка, хід, підсумки.
63. Версальський мирний договір.
64. Створення та діяльність Ліги Націй у 20-ті рр.
65. Радянський фактор в міжнародних відносинах 1918-1921 рр.
66. Міжнародна діяльність Комінтерна в період між двома війнами.
67. Генуезька та Гаагська конференції.
68. Лозанська конференція.
69. Балканське питання в міжнародних відносинах 1918-1923 рр.
70. Вашингтонська конференція: підготовка, хід, підсумки.
71. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин: загальна характеристика.
72. “14 пунктів” В.Вільсона – зовнішньополітична програма США.
73. Зовнішня політика Англії в першій половині 20-х рр.
74. Зовнішня політика Франції в першій половині 20-х рр.
75. Зовнішня політика Німеччини в першій половині 20-х рр.
76. Мала Антанта в європейській політиці 20-х рр.
77. Еволюція рурської проблеми в 20-ті рр.
78. “Женевський протокол” Е.Бенеша. Причина поразки проекту.
79. Локарнська конференція 1925 р.
80. Особливості зовнішньої політики Німеччини в 1924-1933 рр.
81. Епоха колективної безпеки (1925-1929): загальна характеристика.
82. Особливості зовнішньої політики СРСР в 1922-1929 рр.
83. Особливості зовнішньої політики СРСР в 1929-1933 рр.
84. Пакт Бриана-Келлога. Пацифізм та “пактоманія” 20-х рр.
85. План Дауеса та план Юнга: порівняльна характеристика.
86. Проблема Африки та Середнього Сходу у 20-ті рр.
87. Виникнення палестинської проблеми в 20-30-ті рр.
88. Локальні конфлікти 20-х рр. в Латинській Америці.
89. Створення Британської Співдружності Націй у 2 пол. 20-х рр.
90. Мала Антанта в 30-ті рр.
91. Криза в Європі 1934 р.: від вбивства Дольфуса до вбивства Барту.
92. Китайська криза 30-х рр.
93. Ефіопська криза 30-х рр.
94. Іспанська криза 3-х рр
95. Польське питання в 30-ті рр.
96. Зовнішня політика Італії в 30-ті рр.
97. “Вісь Рим-Берлін” та Антикомінтернівський пакт.
98. США та Латинська Америка: політика “доброго сусіди” в 1933-1937 рр.
99. Еволюція зовнішньої політики Франції в 30-ті рр.
100. Основні напрямки зовнішньої політики Німеччини в 1933 – 1937 рр.

101. Аншлюс Австрії, його міжнародні наслідки.
102. Чехословацька криза 1938 р.
103. Мюнхенська конференція 1938 р.
104. Розчленування Чехословаччини, його міжнародні наслідки.
105. Міжнародна криза 1939 р.
106. Московські переговори 1939 р. Радянсько-німецький пакт 1939 р.
107. Балканська проблема наприкінці 30-х рр.
108. Польська криза 1939 р.
109. Особливості розвитку колоніальної імперії Великої Британії в період між двома війнами.
110. Особливості розвитку колоніальної імперії Франції в період між двома війнами.
111. Особливості колоніальної політики США в період між двома війнами.
112. Особливості колоніальної політики Японії в період між двома війнами.
113. Міжнародні відносини в перший період Другої світової війни (1939-1941).
114. Формування антигітлерівської коаліції у 1941-1942 рр.
115. Відносини між союзниками по антигітлерівській коаліції у 1943-1945 рр.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний/періодичний контроль																Сума балів
Змістовий модуль 1 (поточний контроль на лекціях та семінари)				Змістовий модуль 2 (поточний контроль на лекціях та семінари)					Змістовий модуль 3 (поточний контроль на семінарах)				Змістовий модуль 4 (поточний контроль на семінарах)		Індивідуальне самостійне завдання	
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	T 11	T 12	T 13	T 14	T 15	25	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D		
60-69	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	---	--	---

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Покась М.С. (2022). *Силабус навчальної дисципліни «Історія міжнародних відносин. Від сер. XVII ст. до Першої світової війни»*. Одеса: ОНУ.
2. *Історія міжнародних відносин, 1640 – 1914 : навч.-метод. посібн.(2022)* / Брусиловська О. І., Максименко І. В., Покась М. С. Одеськ. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова.

14. Рекомендована література

Основна

1. Головченко, В. І., & Рубель, В. А. (2012). *Нова історія Азії і Африки: колоніальний Схід (кінець XIX – друга третина XX ст.)*. Київ: Либідь.
2. Зінченко А.Л. (2002) *Історія дипломатії* : навч. посіб. Вінниця : Нова книга, 2002
3. Іваницька О. П. (2011) *Історія міжнародних відносин (1918-1945 роки)*: Навч. посіб. – К.: Видавничий Дім «Слово».
4. *Історія міжнародних відносин* : підруч. / І.В. Алексеєнко, А.Х. Маргулов, І.А. Єремєєва, М.В. Несправа. (2020) Дніпро : ДДУВС.
5. *Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики. XX – початок XXI ст.*: Навч. посіб. (2006) В.Ф. Салабай, І.Д. Дудко, М.В. Борисенко, М.П. Чуб. К.: КНЕУ.
6. Марущак М. Й. (2008) *Історія дипломатичних відносин у XX сторіччі* : навч. посіб. Вінниця: Нова книга.
7. Пронь С.В. (2009) *Міжнародні відносини та зовнішня політика. 1914-1991 роки*: Навч. посіб. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П. Могили.
8. Сарнацький, О. П. (2015). *Міжнародні відносини та світова політика (пер. пол. XVII ст.–1918 р.)*. Запоріжжя: Інтер-М. Взято з: https://pidru4niki.com/83171/politologiya/mizhнародni_vidnosini_ta_svitova_politika
9. Хижняк, І. А. (2011). *Системи міжнародних відносин у історії Нового часу*. Київ: Освіта України. Взято з: <http://elibrary.ivinas.gov.ua/4271/>

Додаткова

1. Газін, В.П. (2003). *Новітня історія країн Європи та Америки. 1918–1945 рр.*: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Слово.
2. Газін, В.П., Копилов, С.А. (2003). *Новітня історія країн Європи та Америки. 1918–1945 рр.* Підручник для вузів. 2-е видання. – Київ.
3. Головченко, В. І., Матвієнко, В. М. (2018). *Дипломатична історія України*. Київ: Ніка-Центр.
4. Гончар, Б. М. (2004). *Марокканська криза 1905*. Київ: Знання України.
5. Гришина, К. (2018). *Особливості революції Італії з Австрійською імперією 1848-1849 років у висвітленні часопису «Вісник Європи»*. Одеський національний економічний університет, 235-253. Взято з: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2018/262/pdf/235-253.pdf>
6. Дейвіс, Н. (2000). *Європа. Історія. Київ: Основи*.

7. Дюррозель Ж.-Б. (1995) *Історія дипломатії від 1919 року до наших днів* / Пер. з фр. – К.: Основи.
8. Заболотна, Л. Л. (2008). Витоки німецького колоніалізму (70-і - перша половина 80-х рр. XIX ст.). *Вісник Луганського НУ ім. Т. Шевченка: Історичні науки*, 15(154).
9. Іваницька, О.П. (2001). *Новітня історія країн Європи та Америки (1918–1945): Навчальний посібник*. Київ: Комп'ютерплес.
10. Івасюк, Г. П. (2015). *Становлення Німецької держави як наслідок та чинник формування системи міжнародних відносин*. Чернівці: Історико-політичні проблеми сучасного світу.
11. Карлейль, Т. (2007). *Французька революція*. Частина 1. Бастилія. 1С-Паблішинг. Взято з: https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/History/karl/index.php
12. Кузьменко, О. Ю., & Хоменко, Д. В. (2016). Постать кардинала Рішельє та його погляди щодо абсолютизму. *Перспективи розвитку сучасної науки*, 35, 6-8. Взято з <http://molodyvcheny.in.ua/files/conf/ist/09may2016/35.pdf>
13. Легета, В. *Кардинал Рішельє – архітектор європейської величі Франції*. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Взято з <https://www.academia.edu/40372215/>
14. Лук'янюк, В. (2012, січень 26) *Тридцятирічна війна*. Взято з <https://www.jnsm.com.ua/h/0523M/>
15. Манжол, В. А. (2014). *Міжнародні відносини та світова політика під час Великої французької революції та Наполеонівських війн (1789-1814 рр.)*. Взято з: <http://194.44.152.155/elib/local/sk804244.pdf>
16. Машевський, О. П. (2007). Вплив «східного питання» на діяльність міжнародних союзів в кінці 80-х – на початку 90-х років XIX ст.
17. Овчаренко О. І. (2015) *Локарнські угоди 1925 року: передумови і мотиви реконструкції Версальської системи*. Вісник Черкаського університету. Серія: Історичні науки. Вип. 35 (368).
18. Овчаренко О. І. (2016) *Демілітаризація Рейнської зони і Рейнська криза 1936 року*. Вісник Черкаського університету. Серія Історичні науки. Зб. наук. пр. Вип. № 2.
19. Рубель В. А. (2007). *Нова історія Азії та Африки: Постсередньовічний Схід (XVIII - друга половина XIX ст.)*. К.: Либідь.
20. Хижняк, І. А. (2009). *Нова історія міжнародних відносин у системному форматі (1648–1918)*. Київ: Персонал. Взято з: http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/p10_15.pdf
21. Цветков Г.М. (1997). *Міжнародні відносини і зовнішня політика в 1917–1945 рр.* Київ.
22. Чайковська, О. В. (2011). *Дансько-Прусска війна 1848-1850 рр. Причини й наслідки*. Проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць, 2, 320-333. Взято з: <https://vmv.kyumu.edu.ua/v/p02/23%20chaykovska.pdf>
23. Barratt, J. (2006). *Cromwell's Wars at Sea*. Взято з <http://bcw-project.org/military/first-anglo-dutch-war/gabbard>
24. Chamberlain, M. E. (2014). *Pax Britannica: British Foreign Policy 1789-1914*. Swansea: Routledge.
25. Clodfelter, M. (2017). *Warfare and Armed Conflicts: A Statistical Encyclopedia of Casualty and Other Figures, 1492-2015*. Jefferson: McFarland.
26. Crowley, R. (2009). *Empires of the Sea: The Siege of Malta, the Battle of Lepanto, and the Contest for the Center of the World*. Random House Publishing Group.
27. Gardiner, S. R. (1907). *History of the Commonwealth and Protectorate vol.ii*. Взято з <http://bcw-project.org/military/first-anglo-dutch-war/gabbard>
28. Gilbert, M (1994). *The First World War: A Complete History*. London.
29. Heidler, D. S. (2020). *The End Of Manifest Destiny*. Взято з <https://www.britannica.com/event/Manifest-Destiny/The-end-of-Manifest-Destiny>
30. Kitchen, M. (2019). *A History of Modern Germany 1800-2000*. Blackwell.
31. Rickard, J. (2009). *Battle of Lowestoft, 3 June 1665*. Взято з http://www.historyofwar.org/articles/battles_lowestoft_1665.html

32. Showalter, D. E. (2004). *The Wars of German Unification*. London.
33. Taylor, A. J. P. (2019). *Bismarck: the Man and Statesman*. Göteborg University.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Українська дипломатична енциклопедія, т.1. – Режим доступу до ресурсу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001077>
2. Українська дипломатична енциклопедія, т.2. – Режим доступу до ресурсу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0007524>
3. Наукова бібліотека ім. М.М.Максимовича – Режим доступу до ресурсу <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/opis.php3>

1. Опис навчальної дисципліни

«Історія міжнародних відносин» (6 семестр)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>Очна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 4 годин – 90 змістових модулів – 3	Галузь знань <u>29 Міжнародні відносини</u> Спеціальність <u>291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії</u> Рівень вищої освіти: <i>Перший (бакалаврський)</i>	<i>Обов'язкова / Дисципліна вільного вибору</i> Обов'язкова	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		3-й	-й
		<i>Семестр</i>	
		6-й	-й
		<i>Лекції</i>	
		20 год.	год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		16 год.	год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		54 год.	год.
		Форма підсумкового контролю: <i>іспит</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу «Історія міжнародних відносин» - надати системний підхід до оцінки міждержавних відносин, їх еволюцію з урахуванням як внутрішніх факторів впливу в окремо взятих країнах, так й під впливом регіональних та глобальних процесів на міжнародній арені. В завдання курсу входить розгляд особливостей Ялтинської системи МВ, становлення, розвитку та краху біполярної системи МВ, подій 1989-1991 рр. та початку реструктуризації сучасної системи МВ.

Завдання курсу полягають у вивченні здобувачами основних категоріальних елементів історії, теорії міжнародних відносин, набуття навичок зі сприйняття та наукового аналізу світових подій з точки зору взаємодії внутрішньо- та зовнішньополітичних процесів за участю основних акторів міжнародних відносин, поглиблюють своє розуміння подальшої сфери спеціалізації.

Вивчення і засвоєння здобувачами зазначеного предмету сприятиме усвідомленню розвитку світової політики в рамках міждисциплінарного аналізу та наукових підходів, сформованих в рамках різних історіографічних шкіл.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей:**

ЗК04. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК08. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК02. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК09. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку /країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

Очікувані результати навчання.

- Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин. (РН01)

- Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньої політичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору (РН13).

3. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Міжнародні відносини 2 пол. 40 – 50-х рр. ХХ ст.

Тема 1. Мирне врегулювання після Другої світової війни.

Створення ООН; Статут та робочі органи ООН. Європейська консультативна комісія. Окупація Німеччини. Територіальні, політичні, економічні аспекти німецького питання. Мирні договори з Італією, Румунією, Болгарією, Угорщиною, Фінляндією. Радянсько-чехословацьке зближення. "Польське питання". Грецька, танжерська, дунайська проблеми.

Тема 2. «Холодна війна» в Європі у другій половині 1940-х рр.

«Доктрина Трумена». Політичні аспекти «плану Маршалла». Московська та Лондонська конференції. Комінформ. Створення протилежних блоків. Берлінська криза. Саарська проблема. Рада Європи. Паризька конференція. Вашингтонські угоди щодо Німеччини. Розкол Німеччини, створення ФРН та НДР. «План Шумана». «План Плевена». Брюссельський пакт. Створення НАТО. Міжнародні відносини в Східній Європі наприкінці 40-х рр. Події в Чехословаччині 1948 р. Радянсько-югославський конфлікт. СРСР та країни Східної Європи.

Тема 3. Близький та Середній Схід в 40-50-ті рр. ХХ ст.

Створення Арабської ліги. Статут Ліги арабських держав. Проблеми Сирії та Лівану. Англо-єгипетський конфлікт. Англо-іранські та англо-йорданські відносини. Політика СРСР щодо Ірану. Радянсько-турецькі відносини. Палестинська проблема: арабо-ізраїльська війна, посередництво ООН, проблема біженців. Ідея Великої Сирії. Нафтова проблема. Англо-іранський конфлікт. Незалежність Лівії. Переворот в Єгипті 1952 р., його вплив на міжнародні відносини в регіоні. Багдадський пакт. Суецький конфлікт. Арабо-ізраїльська війна та англо-французька інтервенція 1956 р. «Доктрина Ейзенхауера». Іракська, йорданська та лівійська кризи.

Тема 4. Повоєнне врегулювання на Далекому Сході. Міжнародні відносини на Далекому Сході, в Південно-Східній Азії та Латинській Америці в 40- 50-ті рр. ХХ ст.

Окупація Японії. Китайсько-радянські угоди 1945 р. Політика СРСР в Маньчжурії. Міжнародні аспекти громадянської війни в Китаї. Корейська проблема. Війна в Кореї. Проблема мирного договору з Японією. Конференція в Сан-Франциско. Незалежність Індії та Пакистану. Кашмірська проблема. Проблема Хайдарабаду. Статус Тибету. Незалежність Бірми, Філіппін. Нідерландсько-індонезійський конфлікт та його врегулювання. Індокитайська проблема. Радянсько-китайські відносини. Тайванські кризи. Зовнішня політика Японії. Зовнішня політика Індії. Конференція в Бандунзі. Діяльність Організації американських держав. Гватемальська та костариканська кризи. Кубинська революція та США.

Тема 5. Ослаблення «холодної війни» в міжнародних відносинах в першій половині 1950-х рр.

Еволюція зовнішньої політики США та СРСР. «Європейська оборонна спілка». Західноєвропейський союз. Проблема Трієста. Блокова політика Заходу. Вступ ФРН в НАТО.

«Відлига» та зовнішня політика СРСР. Нормалізація радянсько-югославських відносин. Створення Організації Варшавського договору. Соціально-політичні кризи в країнах Східної Європи в 50-ті рр.: міжнародний аспект. Перемир'я в Кореї. Берлінська конференція. Конференція в Женеві. Перемир'я в Індокитаї. Австрійський договір. Женевська конференція 1955 р. Нормалізація відносин між СРСР та ФРН. Європейська економічна інтеграція. Саарське врегулювання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Міжнародні відносини 60-х – першої половини 80-х рр. ХХ ст.

Тема 6. Відносини великих держав наприкінці 50-х - на початку 60-х рр. ХХ ст.

Радянсько-американські відносини наприкінці 50-х рр. Берлінська криза. Зрив Паризької наради в верхах. Карибська криза. Зміни в зовнішній політиці США та СРСР. Радянсько-китайські відносини: від союзу до конфлікту. Албанське питання. Голлізм та зовнішня політика Франції. Американо-французькі відносини. Криза "Загального ринку". Вихід Франції з воєнної організації НАТО. Велика Британія: від імперії до пошуків нової ролі в світі. Британія та ЄЕС. Співдружність Націй.

Тема 7. Деколонізація Африки та міжнародні відносини.

Проголошення незалежності британських колоній. Деколонізація Французької Чорної Африки. Французька спілка. Незалежність Бельгійського Конго та конголезька криза. Створення ОАЄ. Португальські колонії. Апартеїд. Туніська, марокканська кризи. Алжирська проблема.

Тема 8. СРСР та Східна Європа в 1960-ті рр.

Соціально-економічні реформи в країнах регіону. Діяльність РЕВ та ОВД. Радянсько-румунські відносини. "Китайський фактор". Криза в Чехословаччині.

Тема 9. Війна у В'єтнамі та мирне врегулювання.

В'єтнамський конфлікт та міжнародні відносини в Південно-Східній Азії. Втручання США та їх союзників у конфлікт. Міжнародне визнання Тимчасового революційного уряду Республіки Південний В'єтнам. Переговори про мирне врегулювання. В'єтнамська проблема та відносини в трикутнику США-СРСР-КНР. Паризькі угоди 1973 р. Завершення конфлікту та міжнародні відносини в Індокитаї.

Тема 10. «Третій світ» в міжнародних відносинах 60-70-х рр. ХХ ст.

Рух неприєднання. Регіональні союзи в Африці, на Близькому Сході, в Південно-Східній Азії. Економічні проблеми країн Азії та Африки. Іноземна допомога. Торгівля зброєю. Енергетична криза 1973-1974 рр. та міжнародні відносини. Проблема економічних відносин "Північ-Південь". Міжнародні конфлікти: типологія. Громадянська війна в Нігерії. Конфлікти в Африці. Індо-пакистанські війни. Індонезійсько-малазійська "конфронтація". "Шестидобова війна" на Близькому Сході. "Війна на виснаження", йорданська криза. Арабо-ізраїльська війна 1973 р. Палестинська проблема. Громадянська війна в Лівані.

Тема 11. «Розрядка» в міжнародних відносинах 1970-х рр.

Проблема обмеження стратегічних озброєнь. Радянсько-американські переговори та домовленості. Нова "східна політика" ФРН та "східні договори". Радянсько-французькі відносини. Загальноєвропейський процес. Конференція в Гельсінкі та Заключний Акт НБСЄ. Економічні відносини Схід-Захід. Проблеми та протиріччя розрядки. Західна Європа в міжнародних відносинах 1970 - початку 80-х рр. Становлення європейського "центру сили". Розширення ЄЕС. Інтеграційні процеси в Європі. Зміни в зовнішній політиці Англії, Франції та ФРН.

Тема 12. «Холодна війна – 2».

Міжнародні аспекти революції в Ірані. Афганська проблема. Загострення радянсько-американських відносин. Проблема "євроракет". Польська криза. "Доктрина Рейгана". Регіональні конфлікти в міжнародних відносинах. Міжнародні наслідки подій в Нікарагуа та Сальвадорі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

Міжнародні відносини наприкінці 80-х рр. ХХ ст. – на початку ХХІ ст.

Тема 13. Крах біполярного світу та міжнародні відносини наприкінці 80-х - на початку 90-х рр. ХХ ст.

Перебудова в СРСР та зовнішня політика. Поліпшення радянсько-американських відносин. Міжнародні аспекти німецького об'єднання. Революції в Східній Європі. Розпад СРСР, Югославії та Чехословаччини: міжнародний аспект.

Тема 14. Міжнародні відносини на сучасному етапі.

США: пошук світової ролі в нових умовах. Американська стратегія «розширення демократії». Курс адміністрації Буша - молодшого на забезпечення «однополярної стабільності» в світі. Політика США в Афганістані та Іраку. Стратегія забезпечення національної безпеки США (2002 р.). Глобальні та регіональні інтеграційні процеси на межі ХХ – ХХІ ст. Трансатлантичні відносини після закінчення «холодної війни та краху біполярності світу. Розширення НАТО на Схід: міжнародний аспект. Створення Ради північноатлантичного співробітництва (РПАС). Нова військова доктрина НАТО. Концепція «нового атлантизму». Проблеми взаємозв'язку НАТО і ЗЄС. Нові параметри міжнародної та європейської безпеки в умовах постбіполярного світу. Країни "великої сімки" як новий механізм врегулювання балансу світових держав. ЄС та світова політика. «Пакт стабільності» в Європі. «Нові індустріальні держави» в світовій економіці та політиці. Конфлікти на Близькому Сході, в Азії, Африці та Латинській Америці. Міжнародні наслідки подій на Філіппінах й в Центральній Америці. Загострення міжнародної ситуації на Близькому Сході. Збройні дії проти Іраку в Перській затоці. «Буря в пустелі». Перспективи мирного врегулювання регіональних конфліктів на Близькому Сході та в Південній Африці в ХХІ ст. Югославська криза: міжнародний аспект. Вирішення боснійської проблеми. Дейтонські та Паризькі угоди (1995 г.) Роль світової спільноти у вирішенні косовської проблеми 1998-1999 гг. Незалежна Україна в сучасних міжнародних відносинах. Агресія Росії проти України 2014 р. Окупація Криму. Конфлікти в зоні ОБСЄ. Стамбульський саміт ОБСЄ 1999 р. Хартія європейської безпеки. Основні тенденції діяльності ООН. Миротворчі операції й превентивна дипломатія сил ООН. Проблеми «гуманітарної інтервенції». Взаємодія ООН з регіональними інститутами безпеки й НАТО. Міжнародний тероризм. Трагедія 11 вересня 2001 г. Глобальні проблеми сучасності та міжнародні відносини. Протиріччя та глобальні тренди розвитку сучасних міжнародних відносин.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Л	П	Лаб	інд	Ср		л	П	лаб	Інд	Ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Міжнародні відносини 2 пол. 40-х – 50-х рр. XX ст.												
Тема 1. Мирне врегулювання після 2 світової війни.	6	2	-	-	-	4						
Тема 2. «Холодна війна» в Європі у другій половині 40-х рр.	6		4	-	-	2						
Тема 3. Близький та Середній Схід в 40-50-ті рр.	6	2	-	-	-	4						
Тема 4. Повоєнне врегулювання на Далекому Сході. Міжнародні відносини на Далекому Сході, в Південно-Східній Азії та Латинській Америці в 40- 50-ті рр.	8		4	-	-	4						
Тема 5. Ослаблення «холодної війни» в міжнародних відносинах в першій половині 50-х рр.	6	2	-	-	-	4						
Разом за змістовим модулем 1	32	6	8	-	-	18						
Змістовий модуль 2. Міжнародні відносини 60-х – 1 половини 80-х рр.												
Тема 6. Відносини великих держав наприкінці 50-х – на початку 60-х рр.	6		2	-	-	4						
Тема 7. Деколонізація Африки та міжнародні відносини	6	2	-	-	-	4						
Тема 8. СРСР та Східна Європа в 60-ті рр.	6	2		-	-	4						
Тема 9. Війна у В'єтнамі та мирне врегулювання	6	2	-	-	-	4						
Тема 10. «Третій світ» в міжнародних відносинах 60-70-х рр.	6		2	-	-	4						
Тема 11. «Розрядка» в міжнародних відносинах 1970-х рр.	6	2	-			4						

Тема 12. «Холодна війна -2»	6	2	-	-	4						
Разом за змістовим модулем 2	42	10	4	-	-	28					
Змістовий модуль 3. Міжнародні відносини наприкінці 80-х рр. ХХ – на початку ХХІ ст.											
Тема 13. Крах біполярного світу та міжнародні відносини наприкінці 80-х – на початку 90-х рр. ХХ ст.	8	2	2	-	-	4					
Тема 14. Міжнародні відносини на сучасному етапі.	8	2	2	-	-	4					
Разом за змістовим модулем 3	16	4	4	-	-	8					
Усього годин	90	20	16	-	-	54					

5. Теми семінарських занять

Практичні заняття не передбачені.

6. Теми практичних занять

	Назва теми	Кількість Годин
1	Тема. «Холодна війна» в Європі у другій половині 40-х рр. 1. Фултонська промова У. Черчилля, «довга телеграма Кенна», «Доктрина Трумена», «план Маршала», – наближення до повоєнного протистояння США та СРСР. 2. Створення блоків НАТО та ОВД. 3. Берлінська криза: міжнародний аспект. 4. Політика СРСР щодо країн Східної Європи.	4
2	Тема. Повоєнне врегулювання на Далекому Сході. Міжнародні відносини на Далекому Сході, Південно-Східній Азії та Латинській Америці в 40-50-ті рр. 1. Повоєнне врегулювання на Далекому Сході. 2. Війна в Кореї: міжнародний аспект. 3. Незалежність Індії та Пакистану. Кашмірська проблема. 4. Міжнародні відносини в латинській Америці: гватемальська та костариканська кризи, революція на Кубі.	4
3	Тема. Відносини великих держав наприкінці 50-х – на початку 60-х рр 1. Американсько-радянські відносини. 2. Берлінська криза: міжнародний аспект. 3. Карибська криза: міжнародне значення.	2

4	<p>Тема. «Третій світ» в міжнародних відносинах 60-70-х рр.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Рух неприєднання. 2. Індо-пакистанські війни. 3. Арабо-Ізраїльські війни. 4. Міжнародні відносини в Африці. 	2
5	<p>Тема. Крах біполярного світу та міжнародні відносини наприкінці 80-х – на початку 90-х рр.. ХХ ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Перебудова в СРСР . Зміни в зовнішньополітичній ідеології та практиці СРСР після приходу до влади М. Горбачова. 2. Відносини США та СРСР, діалог Горбачов – Рейган. 3. Об'єднання Німеччини: міжнародний аспект. 4. Антикомуністичні революції в країнах Східної Європи, міжнародні наслідки. 5. Розпад СРСР, Югославії та Чехословаччини: загальне та особливе. 	2
6	<p>Тема. Міжнародні відносини на сучасному етапі.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. США як глобальний лідер: можливості та виклики. 2. Країни «великої сімки» в міжнародних відносинах на сучасному етапі. 3. Формування нових «центрів сили» в умовах пост біполярності. 4. Регіональні конфлікти на сучасному етапі. 	2
	Разом	16

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/індивідуальних завдань (рефератів)	Кількість Годин
1	<p>Тема 1. Мирне врегулювання після Другої світової війни.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Створення ООН, статут й робочі органи. 2. Проблеми мирного врегулювання: Ялтинська та Потсдамська конференції. 3. «Польське питання». 	4
2	<p>Тема 2. «Холодна війна» в Європі у другій половині 1940-х рр.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «План Маршала»: розробники, цілі та значення. 2. Розкол Німеччини: міжнародний аспект. 3. Політика СРСР щодо країн Східної Європи. 4. Конфлікт Сталін-Тіто. 	2
3	<p>Тема 3. Близький та Середній Схід в 40-50-ті рр. ХХ ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Арабо-ізраїльська війна 1948-1949 рр. 2. Суецька криза: міжнародний аспект. 	4

4	<p>Тема 4. Повоєнне врегулювання на Далекому Сході. Міжнародні відносини на Далекому Сході, в Південно-Східній Азії та Латинській Америці в 40- 50-ті рр. ХХ ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Війна в Кореї. 2. Капітуляція Японії та проблема мирного договору. 3. Бандунгська конференція: міжнародне значення. 4. Зовнішня політика Японії. 5. Зовнішня політика Китаю. 6. Зовнішня політика Індії. 	4
5	<p>Тема 5. Ослаблення «холодної війни» в міжнародних відносинах в першій половині 1950-х рр.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Відлига» в СРСР: зовнішньополітичний аспект. 2. Перемир'я в Кореї 3. Женевська конференція 1955 р. 	4
6	<p>Тема 6. Відносини великих держав наприкінці 50-х - на початку 60-х рр. ХХ ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Берлінська криза: міжнародне значення. 2. Карибська криза: міжнародне значення. 3. Особливості зовнішньої політики Франції. Голлізм. 	4
7	<p>Тема 7. Деколонізація Африки та міжнародні відносини.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Алжирська проблема. 2. Південноафриканська республіка та апартеїд. 	4
8	<p>Тема 8. СРСР та Східна Європа в 1960-ті рр.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Концептуальні засади політики СРСР щодо країн Східної Європи в 60 – 70-ті рр. ХХ ст. 2. Криза в Чехословаччині. «Празька весна». 	4
9	<p>Тема 9. Війна у В'єтнамі та мирне врегулювання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Війна у В'єтнамі та відносини в трикутнику США-СРСР-Китай. 2. Паризькі угоди 1973 р. 	4
10	<p>Тема 10. «Третій світ» в міжнародних відносинах 1960-70-х рр.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Регіональні конфлікти в Азії. 2. Регіональні конфлікти в Африці. 3. Регіональні конфлікти на Близькому Сході. 4. Рух неприєднання. 	4
11	<p>Тема 11. «Розрядка» в міжнародних відносинах 1970-х рр.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Американо-радянські відносини. 2. Зовнішня політика західноєвропейських країн: основні напрями та проблеми. 	4
12	<p>Тема 12. «Холодна війна – 2».</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Радянська інтервенція в Афганістан. 2. Доктрина Рейгана. 	4

13	Тема 13. Крах біполярного світу та міжнародні відносини наприкінці 80-х - на початку 90-х рр. XX ст. <ol style="list-style-type: none"> 1. Дезінтеграція СРСР: міжнародний аспект. 2. Розпад Югославії: міжнародний аспект. 3. Розпад Чехословаччини: міжнародний аспект. 4. Об'єднання Німеччини: міжнародний аспект. 	4
14	Тема 14. Міжнародні відносини на сучасному етапі. <ol style="list-style-type: none"> 1. США: пошук світової ролі в нових геополітичних умовах. 2. Еволюція НАТО в епоху пост біполярності. 3. Вплив глобальних проблем сучасності на міжнародні відносини у XXI столітті. 4. Агресія РФ проти України: міжнародно-політичний аспект. 	4

Обсяг реферату: 15 сторінок.

Характеристика змісту: за змістом навчальної дисципліни.

Вимоги до виконання та оцінювання: основна мета роботи – глибоке вивчення важливих теоретичних або прикладних питань дисципліни за допомогою підготовки реферату (дослідження). Вельми важливим є формування таких умінь і навичок студента: самостійно формулювати проблему, визначати мету, основні завдання, об'єкт і предмет дослідження; здійснювати пошук і відбір різноманітної інформації, як українською мовою, так і іноземною; обробляти та аналізувати інформацію як з українських джерел, так і з іноземних; логічно і послідовно викладати результати аналізу, робити аргументовані висновки; правильно оформлювати науково-довідковий матеріал; публічно захищати виконану роботу як українською мовою, так і іноземною. Робота має бути написана здобувачем на рівні, відповідному сучасному стану розвитку комплексу наук, які вивчають міжнародні відносини. Тему роботи треба розкрити в контексті сучасних наукових концепцій, обґрунтовано і доречно використовувати основні наукові терміни. Вельми важливо висвітлювати об'єктивні з наукового погляду положення, застосовувати для унаочнення і підтвердження теоретичних положень реальні приклади, достовірну статистичну інформацію. Думки вітчизняних і зарубіжних авторів, їхні загальнотеоретичні і методологічні підходи необхідно проаналізувати та систематизувати. Мінімальний обсяг використаних джерел – 15, при цьому матеріали, вилучені з Інтернету, можуть складати не більше третини номерів у списку джерел; більшість джерел повинні складати оприлюднені документи, статті та монографії. Для оформлення виносок у тексті й прикінцевого «Списку посилань» використовується стиль APA.

	Разом	54
--	--------------	----

9. Методи навчання

Словесні: лекції (проблемні, лекції-візуалізації, лекції з аналізом конкретних ситуацій та ін.), розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут, обговорення проблемних ситуацій.

Наочні: у тому числі мультимедійні презентації, демонстрація, метод безпосереднього спостереження, презентація результатів власних досліджень.

Практичні: рольові ігри; виконання індивідуальних завдань (підготовка та публічний захист рефератів).

10. Форми контролю та методи оцінювання

Методи поточного/періодичного контролю: усне опитування, оцінювання виконання індивідуальних завдань (рефератів), захист результатів індивідуальних завдань (рефератів).

Підсумковий контроль. Іспит (в усній формі).

ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
Здобувач освіти		
Відмінно	володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі
Добре	достатньо володіє матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; аналізує навчальну інформацію, але допускає окремі неточності та незначні помилки	правильно вирішив більшість завдань; має стійкі навички виконання завдання

Задовільно	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні навички виконання завдання
Незадовільно з можливістю повторного складання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

11. Питання для підсумкового контролю

1. Військово-політичні наслідки Другої світової війни.
2. Проблема мирного врегулювання після другої світової війни. Ялтинська та Потсдамська конференції.
3. Територіальні, політичні й економічні аспекти німецького питання.
4. Створення ООН. Статут й робочі органи ООН.
5. Мирні договори з колишніми союзниками Німеччини.
6. «Холодна війна» в Європі: причини, характер, періодизація.
7. Грецька проблема і доктрина Трумена.
8. Еволюція основних зовнішньополітичних доктрин періоду «холодної війни» (друга пол. 40-50-х рр).
9. «План Маршала»: зміст, цілі, результати.
10. Берлінська криза 1948-1949.
11. Розкол Німеччини. Утворення НДР й ФРН.
12. Міжнародні відносини в Східній Європі в кін. 40-х рр. Еволюція підходу СРСР до країн Східної Європи.
13. Арабо-ізраїльська війна 1948-49 рр. Палестинська проблема: історія та сучасність.
14. Міжнародні відносини на Близькому та Середньому Сході в 40-50 ті рр. Ліга арабських держав.
15. Післявоєнне урегулювання на Далекому Сході. Мирний договір з Японією.
16. Корейська проблема. Війна в Кореї.
17. Досягнення незалежності Індією та Пакистаном. Кашмірська проблема.
18. Індокитайська проблема в 40-50-ті рр. Женевська конференція по Індокитаю.
19. Воєнно-політична інтеграція країн Західної Європи (кін. 40-х – перша пол. 50-х рр). Вступ ФРН в НАТО.
20. Соціально-політичні кризи в країнах Східної Європи в 50-ті рр.: міжнародний аспект. Створення ОВД.
21. Спад міжнародної напруги в сер. 50-х рр. Женевська конференція 1955 р.

22. Суецька криза. Англо-франко-ізраїльська агресія проти Єгипту.
23. Деколонізація Азії й Африки. Конференція в Бандунзі.
24. Відносини великих держав в кін. 50-х - поч. 60-х рр. Берлінська стіна й Карибська криза.
25. Війна у В'єтнамі й міжнародні відносини в Південно-Східній Азії.
26. «Третій світ» в міжнародних відносинах 60-70 рр. Рух неприєднання.
27. Формування нової системи міждержавних відносин в Європі.
28. «Розрядка» в міжнародних відносинах (1970-ті рр.).
29. Нова «східна політика» ФРН й «східні угоди».
30. Загальноєвропейський процес в 60-ті-70-ті рр. Конференція в Хельсінкі й Заключний Акт ОБСЄ.
31. Становлення європейського «центра сили». Інтеграційні процеси у сучасній Європі.
32. Загострення радянсько-американських відносин на поч. 80-х рр. «Холодна війна»-2.
33. Крах біполярного світу й міжнародні відносини в кін. 80-х- на поч. 90-х рр.
34. Геополітичні виміри в Східній Європі. Розпад СРСР, Югославії й Чехословаччини.
35. Югославська криза (кін. 80-х - поч. 90-х рр.): міжнародний аспект.
36. Міжнародні аспекти об'єднання Німеччини.
37. Глобальні проблеми сучасності й міжнародні відносини.
38. Розширення НАТО на Схід: міжнародний резонанс.
39. Україна в сучасних міжнародних відносинах. Зовнішньополітичні процеси в СНД.
40. Зовнішньополітична стратегія США після «холодної війни».
41. Нові параметри міжнародної й європейської безпеки в умовах постбіполярності.
42. «Пакт стабільності» в Європі. Стамбульський саміт ОБСЄ 1999 р. Хартія європейської безпеки.
43. Протиріччя й кризи розрядки (друга пол. 70-х рр.).
44. Еволюція проблематики прав людини в сучасних міжнародних відносин (70-ті рр. XX ст. – поч. XXI ст.).
45. Американська концепція «розширення демократії» («доктрина Клінтона»).
46. Нові виклики міжнародній безпеці (тероризм, енергетика, екологія, «зіткнення цивілізацій»).
47. Трагедія 11 вересня 2001 р.: міжнародно-політичні наслідки.
48. США: пошук світової ролі в умовах пост біполярності.
49. Миротворчі операції й превентивна дипломатія сил ООН.
50. Агресія РФ проти України: міжнародно-політичний аспект.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний/періодичний контроль														Підсумковий контроль (іспит)	Сума балів	
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2							Змістовий модуль 3		Індивідуальне самостійне завдання	25	100
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	T 11	T 12	T 13	T 14	20		

5	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4			
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	--	--	--

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
85-89	B	Добре	
75-84	C	задовільно	
70-74	D		
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

- 1.Коваль І.М. *Силабус навчальної дисципліни «Історія міжнародних відносин»*. Одеса: ОНУ, 2022.
- 2.Історія міжнародних відносин: навчально-методичний посібник / укл.: І.М. Коваль, Ю.І. Майстренко. Одеса : Астропринт, 2024. 131 с.

14. Рекомендована література

Основна

- 1.Брусиловська О.І. Особливості сучасного підходу Китаю до країн Чорноморського регіону. *Чорноморський регіон у світовій політиці: актори, чинники, сценарії майбутнього: монографія* / під ред О. І. Брусиловська, В. А. Дубовик, І. М. Коваль, Одеса: ОНУ, 2020. С. 118-143.
2. Брусиловська О.І. Взаємодія ЄС та країн Центрально-Східної Європи. *Стратегічне партнерство в міжнародних відносинах*. Київ: Вадекс, 2018. С. 386-415.
3. Брусиловська О.І. Переосмислення міжнародної сили РФ. *Глобальні тренди міжнародних відносин: монографія*. Київ: КНУ імені Тараса Шевченка, Вадекс, 2020. С.194-226.
- 4.Історія міжнародних відносин : підруч. / під ред. І.В. Алексеєнко, А.Х. Маргулов, І.А. Єремєєва, М.В. Несправа. Дніпро : ДДУВС, 2020. 228 с.
5. Міжнародні відносини та зовнішня політика в еру «пост-правди» : монографія / ред. О. Брусиловська та інші. К.: Вадекс, 2018. 368 с.

6. Міжнародні відносини та політика держав в умовах глобальних трансформацій: аналіз сучасної політичної думки: монографія / кол. авторів, заг. ред. І.М. Ковалю, О.І Брусиловської. Одеса: ОНУ імені І.І. Мечникова, 2016. 412 с.
7. Міжнародні відносини та світова політика: підручник / за ред. В.А. Манжоли. Київ : Знання, 2014. 662 с.
8. Стратегічна культура та зовнішня політика України: монографія / ред. І.М. Ковалю, О.І Брусиловської, В.А. Дубовика. Одеса: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2017. 264 с.
9. Brusylovska O. Critical Discourse Analysis in International Relations Studies: The cases of Russia and Ukraine. *Rhetoric and Communications*. Issue 43, April 2020. Retrieved from journal.rhetoric.bg
10. Brusylovska O. EU – Russia Relations: Main Issues and Forecasts. *Prospect of Development in EU Politics: Global and Regional Dimensions* / eds. O. Brusylovska, I. Koval, Odessa: Odessa Mechnikov National University Press, 2019. P. 73-92.

Додаткова

1. Бабаєва Н.Р. Глобалізація сучасного світу. *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць*. 2012. Вип. 59 (№ 4). С. 362-365.
2. Європейський Союз. Консолідовані договори. К., 1999. 118 с.
3. Європейські Союз: історія і засади функціонування: Навчальний посібник / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко.; за ред. Л.В.Губерського. К.: Знання, 2009. 751 с.
4. Зернецька О. Філософія глобалістики. *Політика і час*. 2004 . №11 . С.67 - 75.
5. Кузьменко А. М. Інформаційно-психологічна війна епохи глобалізації. *Юридичний журнал*. 2007. № 7-8. С. 80 – 118.
6. Рудяков П. Розчленування Югославії - перерозподіл Європи. *Політична думка*. 1994. № 3. С.103-108.
7. Северинчик О. П. Україна в контексті інтеграційних та глобалізаційних процесів : проблеми та перспективи. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» . Політологія. Соціологія. Право : зб. наук. праць*. Київ : ІВЦ «Політехніка», 2009. Вип. 2. С. 96 - 103.
10. Селезньова О. Міжнародна енергетична безпека: політичний концепт. *Політичний менеджмент : Український науковий журнал*. 2010. №2. С. 148-155.
11. Трофименко М. В. Антиглобалістський рух та міжнародний тероризм. *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць*. 2009. С. 298 - 303.
12. Asmus R. Building a new NATO. *Foreign Affairs*. 1993. Vol. 72. № 4. P. 28-40. // <https://www.foreignaffairs.com/articles/southeastern-europe/1993-09-01/building-new-nato> (дата звернення 23.03.2022)
13. Baev P. Russia's Policies in the North and South Caucasus. *The South Caucasus: A challenge for the Europe. Chaillot Papers*. 2003. № 65. P. 41-52. URL: <https://www.peacepalacelibrary.nl/ebooks/files/cha165e.pdf> (дата звернення 25.06.2022).
14. Bilman L. The Regional Cooperation Initiatives in Southeast Europe and the Turkish Foreign Policy. *Perceptions*. 1998. Vol. III. № 3. P. 58-81. URL: <http://sam.gov.tr/wp-content/uploads/2012/02/LeventBilman.pdf> (дата звернення 23.03.2022)
15. Blumi I. Kosova: From the brink - and back again. *Current history*. 2001. Vol. 100. № 649 (November) P. 15-20. URL: https://www.academia.edu/1566826/Kosova_From_the_Brink (дата звернення 24.06.2022)
16. Brusylovska O. The Re-Politicisation of Modern Russian – Ukrainian Relations. *Вісник Одеського національного університету. Соціологія та політичні науки. Серія: Політичні науки*. 2018. № 23, 2(31). С.11-34.
17. Gaddis J. History, grand strategy and NATO enlargement. *Survival*. 1998. Vol. 40. № 1. P. 145-151. URL:

[http://www.rect.muni.cz/summerschool/New_Europe/Module_2/Session%204/Gaddis_%20History_Grand%20Strategy%20\(further%20reading\).pdf](http://www.rect.muni.cz/summerschool/New_Europe/Module_2/Session%204/Gaddis_%20History_Grand%20Strategy%20(further%20reading).pdf) (дата звернення 25.06.2022).

18. Sezer D. From Hegemony to Pluralism: the Changing Politics of the Black Sea. *SAIS Review*. 1997. Vol. 17. № 1. P. 54-65. URL: http://repository.bilkent.edu.tr/bitstream/handle/11693/48432/From_hegemony_to%20pluralism_changing_politics_of_the_Black%20Sea.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення 25.06.2022).

19. Shaffer B. US Policy / The South Caucasus: A challenge for the Europe. *Chaillot Papers*. 2003. № 65. P. 53-62. URL: <https://www.peacepalacelibrary.nl/ebooks/files/chai65e.pdf> (дата звернення 25.06.2022).

20. Simma B. NATO, the UN and the use of force: Legal aspects. *European Journal of International Law*. 1999. № 10. P. 1-22. URL: <http://www.ejil.org/pdfs/10/1/567.pdf> (дата звернення 25.06.2022).

21. The Future Security Environment in the Middle East: Conflict, Stability and Political Change / Ed. by N. Besahel and D. Byman. RAND Corporation, 2004. 345 p. URL: https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/monograph_reports/2005/MR1640.pdf (дата звернення 25.06.2022).

22. Trapans S. National security concepts in Central and Eastern Europe. *NATO Review*. 1997. № 6. P. 27-30. URL: <https://www.nato.int/docu/review/1997/9706-08.htm> (дата звернення 25.06.2022).

23. Valinakis Y. The Black Sea Region: Challenges and Opportunities for Europe. *Chaillot Paper*, Paris: Institute for Security Studies of WEU, 1999. 63 p. URL: <https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/cp036e.pdf> (дата звернення 25.06.2022).

24. Vukadinovic R. Challenges to Security in Southeast Europe. Zagreb: Politicka misao. 1999. Vol. 36. No.5 P. 3-14. URL: <https://hrcak.srce.hr/27972> (дата звернення 25.06.2022)

25. Yunusov A. Azerbaijani Security Problems and policies. The South Caucasus: A challenge for the Europe. *Chaillot Papers*. 2003. № 65. P. 63-90. URL: <https://www.peacepalacelibrary.nl/ebooks/files/chai65e.pdf> (дата звернення 25.06.2022).

15. Інформаційні ресурси

1. Official website of the European Union URL: http://europa.eu/abouteuropa/index_en.htm

2. Official website of NATO URL: <https://www.nato.int/>

3. Official website of United Nations URL: <https://www.un.org/>